

Załącznik nr 2
do uchwały nr 67/2019
Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej
z dnia 28 lutego 2019 r. z późn. zm.

Profil praktyczny

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: gospodarka przestrzenna

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: Uniwersytet Łódzki

Data przeprowadzenia wizytacji: 24-25.11.2022 r.

Warszawa 2022

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów	5
3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	6
4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	7
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	7
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	9
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	15
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	19
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	23
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	26
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	29
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	31
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	35
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	37
Zalecenia	39
5. Załączniki:	40
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	40
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	40
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	46

Część I – ocena losowo wybranych prac etapowych	46
Część II – ocena losowo wybranych prac dyplomowych	48
Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa	56
Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena	57
Załącznik nr 6. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego	62

I. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Tadeusz Kufel, ekspert PKA

członkowie:

1. dr hab. Anna Tobolska, członek PKA
2. dr hab. Jadwiga Berbeka, ekspert PKA
3. prof. dr hab. inż. Sabina Żróbek, ekspert PKA
4. mgr Tomasz Mrozek - ekspert PKA ds. pracodawców
5. Wojciech Skrodzki – ekspert PKA ds. studenckich
6. mgr Hanna Chrobak-Marszał, sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku gospodarka przestrzenna prowadzonym na Uniwersytecie Łódzkim została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej na podstawie Uchwały nr 237/2022 Prezydium PKA z dnia 7 lipca 2022 r. w sprawie kierunków studiów wyznaczonych do oceny programowej w roku akademickim 2022/2023. Jest to pierwsza ocena programowa tego kierunku o profilu praktycznym.

W związku ze stanem epidemii ogłoszonym w Polsce od dnia 20 marca 2020 r. do odwołania, wizytacja przeprowadzona została przez zespół oceniający w formie zdalnej, bez obecności członków zespołu oceniającego w uczelni. Zdalna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą. Zespół Oceniający PKA zapoznał się z raportem samooceny. Przed wizytacją odbyło się zdalne spotkanie mające na celu wyjaśnienie wątpliwości oraz dyskusję na temat wstępnych wniosków. Wizytacja rozpoczęła się od spotkania z władzami Uczelni. Odbyły się również spotkania z przedstawicielami samorządu studenckiego, studentami, nauczycielami akademickimi oraz interesariuszami zewnętrznymi (pracodawcy), a także zespołem ds. zapewniania jakości kształcenia. Ponadto dokonano oceny wybranych prac dyplomowych i etapowych, odbyły się zdalne hospitacje zajęć dydaktycznych oraz zdalny ogląd bazy dydaktycznej. Podczas spotkania podsumowującego pracę ZO dokonano oceny spełnienia standardów jakości kształcenia, sformułowano uwagi, o których poinformowano władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym wizytację.

Podstawa prawna oceny została określona w załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w załączniku nr 2.

2. Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	gospodarka przestrzenna	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/ studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia pierwszego stopnia	
Profil studiów	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{1,2}	geografia ekonomiczno-społeczna i gospodarka przestrzenna (60%) ekonomia i finanse (30%) nauki biologiczne (10%)	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów / 180 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych ³ /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym	6 miesięcy / 720 godzin	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	<i>inteligentne miasto i region; menedżer w sektorze publicznym; rewitalizacja miast i obszarów wiejskich</i>	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	Licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	128	-
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁴	1670	-
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	95 ECTS	-
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	112 ECTS	-
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	86 ECTS	-

¹W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

³ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁴ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

3. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA ⁵ kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	Kryterium spełnione
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	Kryterium spełnione
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	Kryterium spełnione
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	Kryterium spełnione
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	Kryterium spełnione
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	Kryterium spełnione
Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	Kryterium spełnione
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	Kryterium spełnione

⁵ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

4. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Kształcenie na kierunku gospodarka przestrzenna na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ rozpoczęło się już w roku akademickim 1998/1999. Kierunek ewaluował od obligatoryjnych standardów kształcenia po autonomię w formułowaniu efektów uczenia się. Od roku akademickiego 2019/2020 studia I stopnia przekształcono z profilu ogólnoakademickiego na profil praktyczny. Profil ogólnoakademicki jest kontynuowany tylko na studiach II stopnia. Powyższe przekształcenia wynikały z dostosowań do ustawy 2.0. Ponad 20 letnie doświadczenie miało wpływ na projektowanie procesu nauczania, prowadzenie badań oraz rozwijanie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym, które jest w pełni odzwierciedlone w programie studiów i w procesie nauczania na kierunku.

Strategia Uniwersytetu Łódzkiego na lata 2021-2030 wskazuje na cel drugi: Realizacja nowoczesnego kształcenia opartego na badaniach naukowych i współpracy z otoczeniem, z którym koncepcja kształcenia na gospodarce przestrzennej jest w pełni zgodna, a rola współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym ma ważną poprzez wybór profilu praktycznego. Ważną rolę w ukształtowaniu koncepcji kształcenia na tym kierunku mają prowadzone badania naukowe, doświadczenie kadry oraz osiągnięte doświadczenie zdobyte w ramach realizowanych projektów: Doskonałość naukowa kluczem do doskonałości kształcenia oraz EkoMiasto - kształcenie na rzecz zrównoważonego, inteligentnego i partycypacyjnego rozwoju miast. Ponadto, wdrożenie innowacyjnych narzędzi dydaktycznych oraz wymiana doświadczeń z uczelniami z zagranicy (Oslo, Bergen, Bańska Bystrzyca, Montpellier, Turyn) pozwoliły na przygotowanie programu studiów o profilu praktycznym, adekwatnego do współczesnych wyzwań edukacji (m.in. wykorzystania nowoczesnych technik informacyjnych i komunikacyjnych, specjalistycznego oprogramowania czy partycypacji społecznej) oraz czerpiącego z dobrych praktyk z uczelni zagranicznych.

Instytut Gospodarki Przestrzennej WES aktywnie uczestniczy w Unii Uczelni na Rzecz Rozwoju Kierunków Studiów w Zakresie Gospodarowania Przestrzenią, co sprzyja wymianie doświadczeń: przede wszystkim upowszechnianiu dobrych praktyk, ale również indywidualizacji programu studiów i procesu nauczania w zależności od charakteru uczelni oraz dorobku naukowego i praktycznego.

Efekty uczenia się osiągnięte na studiach I stopnia o profilu praktycznym przypisane są w 60% do dyscypliny geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, w 30% do dyscypliny ekonomia i finanse i w 10% do dyscypliny nauki biologiczne. Zdefiniowano 12 efektów kierunkowych w zakresie wiedzy, 12 efektów w zakresie umiejętności oraz 5 efektów w zakresie kompetencji społecznych.

Kierunkowe efekty uczenia się są zgodne z koncepcją kształcenia kadr w zakresie osiągania inteligentnego, zrównoważonego rozwoju miast i regionów. Profil praktyczny powstał w 2019 r. w odpowiedzi na zapotrzebowanie rynku, bodźcem była także wyróżniająca ocena kierunku w zakresie współpracy z otoczeniem zewnętrznym wyrażona przez zespół oceniający PKA z roku 2017. Efekty kierunkowe są zgodne z celami kształcenia oraz profilem praktycznym. Profil praktyczny jest w ogólny sposób odzwierciedlony w kierunkowych efektach uczenia się, wyraźnie określony w przedmiotowych efektach uczenia się. Kierunkowe efekty uczenia się są zgodne z 6 poziomem Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Efekty uczenia się są specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy i jej zastosowaniami w zakresie dyscypliny Geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, Ekonomia i finanse i Nauki biologiczne, do których kierunek jest przyporządkowany, a także stanem praktyki w obszarach działalności zawodowej i gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku gospodarka przestrzenna.

Efekty uczenia się uwzględniają w szczególności umiejętności praktyczne, komunikowania się w języku obcym na poziomie B2 i kompetencje społeczne niezbędne w działalności zawodowej, takie jak aktywne uczestnictwo w projektach politycznych, gospodarczych, środowiskowych i obywatelskich na rzecz lokalnego i regionalnego rozwoju (06GP-1P_K02), czy odpowiedzialność i współorganizowanie działania na rzecz kształtowania kapitału społecznego i przyrodniczego (06GP-1P_K04). Efekty uczenia się są możliwe do osiągnięcia i sformułowane w sposób zrozumiały, pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji

Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Pierwsza ocena programowa kierunku o profilu praktycznym.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Koncepcja kształcenia studiów pierwszego stopnia wynika wprost ze strategii Uczelnia jak i Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego, nawiązuje do wieloletnich badań naukowych w tym zakresie, a przede wszystkim z szeroką współpracą z otoczeniem społeczno-gospodarczym, co pozwoliło i umożliwiło w 2019 r. na zmianę profilu z ogólnoakademickiego na praktyczny.

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz stanem wiedzy i jej zastosowaniami w zakresie tych dyscyplin, do których jest przyporządkowany kierunek, opisują, w sposób trafny, specyficzny, realistyczny i pozwalający na stworzenie systemu weryfikacji, wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne osiągnięte przez studentów, a także odpowiadają poziomowi 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz profilowi praktycznemu.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Treści programowe są zgodne z efektami uczenia się w dyscyplinie geografia ekonomiczna i gospodarka przestrzenna (realizowane w trakcie zajęć: *geografia ekonomiczna, podstawy gospodarki przestrzennej, geograficzne systemy informacji przestrzennej, kształtowanie przestrzeni publicznych* itd.), w dyscyplinie ekonomia i finanse (realizowane w trakcie zajęć: *ekonomia, ekonomia sektora publicznego, finanse samorządowe*) oraz dyscyplinie nauki biologiczne (treści programowe przekazywane w ramach takich zajęć jak: *przyrodnicze uwarunkowania gospodarowania przestrzenią, ekologia obszarów zurbanizowanych*).

Treści programowe odpowiadają aktualnemu i przewidywanemu stanowi rozwoju gospodarki przestrzennej na poziomie lokalnym i regionalnym. Zagadnienia opracowania koncepcji zagospodarowania przestrzennego konkretnych obszarów, uwzględniające nowoczesne technologie takie jak skaning laserowy wykorzystywany w trakcie procesów inwestycyjnych czy *wykorzystanie bezzałogowych statków powietrznych (dronów) do pozyskiwania zdjęć z powietrza* oraz techniki odtwarzania kształtów, rozmiarów i wzajemnego położenia obiektów w terenie na podstawie zdjęć fotogrametrycznych (fotogramów) silnie uwzględniają aktualny stan praktyki oraz potrzeby rynku pracy w obszarach gospodarki przestrzennej.

W programie wyodrębniają się moduły: moduł podstawowy, moduł specjalności, zajęcia monograficzne w języku polskim i obcym, praktyki zawodowe.

Moduł podstawowy przygotowuje do prowadzenia analiz i rozwiązywania problemów w systemie człowiek-gospodarka-środowisko. Moduł specjalności ukierunkowuje kształcenie i pozwala na rozwijanie zainteresowań studentów oraz operacjonalizację wiedzy i umiejętności (semestry 4 i 6). Przedmioty monograficzne (semestr 6) obok modułu specjalności stanowią pakiet różnorodnych zajęć fakultatywnych, związanych z problematyką gospodarki przestrzennej. Istotną cechą kierunku o profilu praktycznym jest realizacja 6-miesięcznych praktyk zawodowych na 5 semestrze.

Treści poszczególnych przedmiotów tworzą spójną całość i są nakierowane na nabycie przez absolwentów wiedzy teoretycznej (ogólnej o uwarunkowaniach kształtowania zagospodarowania przestrzeni w ujęciu miejscowym, regionalnym, krajowym i metodycznej dotyczącej możliwości stosowania różnych metod analizy przestrzennej i ekonometrycznej) i umiejętności praktycznych (stosowania metod statystycznych i narzędzi informatycznych właściwych do przeprowadzenia analiz wstępnych, oceny przestrzeni i opracowania koncepcji zagospodarowania przestrzennego konkretnych obszarów). Realizacja programu studiów zapewnia uzyskanie wszystkich przyjętych efektów uczenia się. Harmonogram realizacji studiów jest poprawny. Jednakże, według opinii studentów występują sytuacje wcześniejszego ujęcia w harmonogramie ćwiczeń, a dopiero później wykładów.

Rekomenduje się usunięcie takiej kolejności form zajęć z harmonogramu.

Studia I stopnia o profilu praktycznym trwają 6 semestrów, w ciągu których Student musi uzyskać 180 pkt ECTS. Nakład pracy studenta jest poprawnie oszacowany. Występują pojedyncze przypadki przedmiotów, gdzie nakład pracy wyrażony punktami ECTS jest niedoszacowany w stosunku do zakładanych efektów uczenia się (np.: przedmiot *socjologia miast i wsi*, 1 pkt ECTS, 6 efektów uczenia się z zakresu wiedzy, po 2 umiejętności i kompetencji, 8 pozycji literatury podstawowej, 6 uzupełniającej, Wykład 14 g; *podstawy komunikacji społecznej*, 2 pkt ECTS, 28 pozycji literatury,

Ćwiczenia 14 godz.; *podstawy urbanistyki*, 5 efektów uczenia się z zakresu wiedzy, 2 umiejętności i 1 kompetencji, 14 pozycji literatury podstawowej, 7 uzupełniającej, 2 pkt ECTS, Wykład 14 g.). Rekomenduje się przegląd Kart przedmiotów pod kątem zgodności nakładu czasu pracy wyrażonego liczbą punktów ECTS i liczby podawanej literatury podstawowej.

Łączna liczba godzin na studiach stacjonarnych, którą student musi uzyskać na zajęciach wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów wynosi 2390, co pozwala osiągnąć 95 pkt. ECTS (53%). Wymóg realizacji zajęć z bezpośrednim udziałem osób je prowadzących i studentów przedstawiany jest studentom w sylabusach. Dodatkowo są oni informowani o konieczności konsultowania efektów pracy własnej w ramach godzin kontaktowych zarówno w Regulaminie studiów, jak i szczegółowo w trakcie zajęć przez osoby je prowadzące.

Liczba godzin zajęć, na których kształtuje się umiejętności praktyczne wynosi 1546, student ma możliwość uzyskania na nich 112 pkt ECTS (62%), co spełnia wymagania określone w przepisach prawa.

Wskaźniki dotyczące programu studiów na kierunku spełniają wymogi prawne określone w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 27 września 2018 r. w sprawie studiów.

Sekwencja zajęć zapewnia osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Na I roku studiów realizowane są przedmioty wprowadzające studenta do zagadnień geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej (*m.in. geografia ekonomiczna, podstawy gospodarki przestrzennej, przyrodnicze podstawy gospodarki przestrzennej, społeczno-ekonomiczne podstawy gospodarki przestrzennej, prawne podstawy gospodarki przestrzennej*). Ważną rolę pełnią przedmioty pozwalające studentom nabyć umiejętności wykorzystania różnych narzędzi badawczych (*statystyka, techniki informatyczne, metody badań społecznych*). Treści programowe na II roku studiów mają na celu pogłębienie wiedzy dotyczącej metod i technik wykorzystywanych w gospodarce przestrzennej (*m.in. planowanie przestrzenne i rysunek planistyczny, planowanie infrastruktury technicznej*), jak również treści związane z rozwojem regionalnym i partycypacją społeczną (*europejska polityka regionalna, finanse samorządowe, nowoczesne metody i narzędzia zarządzania regionem, strategie rozwoju gminy, polityka rozwoju zrównoważonego*). W piątym semestrze studenci odbywają praktyki zawodowe. W szóstym semestrze są wykłady monograficzne i wykład do wyboru w języku obcym. Przykładowe wykłady w roku 2021/22: Błękitno-zielona infrastruktura w mieście; Budowanie ścieżki kariery zawodowej; Ile warta jest nieruchomości?; Makrootoczenie gospodarcze a rozwój miasta; Sztuczna inteligencja w gospodarowaniu odnawialnymi źródłami energii. Wykłady do wyboru w języku angielskim: Business Correspondence and Conversations, Cities Today: Phenomena and Challenges, Course on Creativity; Creativity as an embodied process, Creativity in personnel activities; Environment and Art; Game theory; Gender, sexuality and politics; Housing Market; Labour Market Analysis.

Dobór form zajęć i proporcje liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Łączna liczba punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć do wyboru wynosi 86 (47%). Do bloku przedmiotów wybieralnych zaliczane są: przedmioty monograficzne, wykłady w języku obcym, lektoraty z języków obcych, moduły specjalności i seminaria dyplomowe.

Studenci mają też możliwość uczestniczenia co najmniej raz w miesiącu w bogatej ofercie zajęć fakultatywnych, będących odpowiedzią na ich zróżnicowane zainteresowania (np. w wykładach, warsztatach, debatach prowadzonych przez ekspertów świata nauki i praktyki).

Na studiach oferowane są trzy specjalności: *inteligentne miasto i region, menedżer w sektorze publicznym, rewitalizacja miast i obszarów wiejskich*. Indywidualizacja ścieżki obejmuje także umożliwienie krajowej i międzynarodowej mobilności w ramach programów: MOST oraz Erasmus+. Zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne są prowadzone w warunkach właściwych dla aktywności zawodowych w obszarze gospodarki przestrzennej oraz w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów. Odbywa się to poprzez uczestnictwo w zajęciach terenowych (realizowane sukcesywnie na 2, 4 i 6 semestrze, każdorazowo w wymiarze 28 godzin), praktykach zawodowych oraz zajęciach prowadzonych przez nauczycieli z doświadczeniem praktycznym i ekspertów, stosujących właściwe narzędzia. Niektóre treści o charakterze praktycznym są efektem realizacji projektów dydaktycznych, np. projektu Doskonałość naukowa kluczem do doskonałości kształcenia realizowanego w latach 2018-2022, ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach POWER Działanie 3.5: Kompleksowe programy szkół wyższych. Dzięki projektowi opracowano programy 10 przedmiotów.

Studenci są mobilizowani do aktywnego włączania się w życie Łodzi i regionu łódzkiego m.in. poprzez składanie wniosków do budżetu obywatelskiego, organizację konsultacji społecznych (m.in. przebudowa ulicy POW w Łodzi), współuczestnictwo w wielu wydarzeniach miejskich (m.in. *Młodzi o klimacie 2022*).

Zajęcia z języka obcego nowożytnego realizowane są w wymiarze 140 godzin przez 3 semestry. Dodatkowo, studenci mają obowiązek uczestniczenia w wykładach do wyboru w języku obcym w semestrach 4 i 6 w wymiarze łącznie 56 godzin, co pozwala im rozwijać kompetencje językowe w zakresie specjalistycznej terminologii. Metody kształcenia stosowane podczas lektoratów umożliwiają opanowanie języka obcego na poziomie B2 w zakresie terminologii dotyczącej gospodarki przestrzennej.

Kształcenie w zakresie nowożytnych języków obcych organizuje i prowadzi w Uczelni jednostka międzywydziałowa, tj. Studium Języków Obcych, które działa w oparciu o Uchwałę Senatu nr 206 w sprawie zasad osiągnięcia przez studentów Uniwersytetu Łódzkiego efektów uczenia się w zakresie znajomości i umiejętności posługiwania się nowożytnym językiem obcym.

Łączna liczba punktów ECTS, którą student uzyskuje w ramach zajęć z zakresu nauk humanistycznych wynosi 5, co spełnia wymagania określone przepisami.

Jeśli chodzi o wykorzystanie metod i technik kształcenia na odległość to na skutek wprowadzenia Zarządzenia nr 100 Rektora z dn. 11 marca 2020 r. w sprawie przeciwdziałania rozprzestrzeniania się COVID-19 wśród społeczności UŁ (*zał. Z1-Zarządzenie_Rektora_UL*), Wydział Nauk Społecznych przeszedł w całości na kształcenie zdalne. Sytuacja taka trwała do końca roku akademickiego 2020/21. W roku akademickim 2021/22 zajęcia odbywały się w formie stacjonarnej (z wyłączeniem krótkiego okresu przedświątecznego). W roku akademickim 2022/23 zajęcia odbywają się w formie stacjonarnej. Zgodnie z Komunikatem Rektora z września 2022 w uzasadnionych przypadkach pracownik może od władz uzyskać zgodę na prowadzenie zajęć w trybie hybrydowym.

Stosowane metody kształcenia są zróżnicowane oraz dostosowane zarówno do form zajęć, jak i efektów uczenia się. Wśród aktywizujących metod wykorzystywane są metody heurystyczne, w tym przede wszystkim burze mózgów, metody projektowe, dyskusje (np. dyskusje kierowane i debaty oksfordzkie), analizy strategiczne i metody macierzowe (jako metody ułatwiające podejmowanie decyzji i wyborów strategicznych) oraz gry dydaktyczne (obejmujące gry symulacyjne i decyzyjne).

Na zajęciach wykorzystywane są nowoczesne techniki nauczania, często oparte o technologie informatyczne. Studenci sporządzają projekty urbanistyczno-planistyczne w oprogramowaniu Autodesk, AutoCADLT oraz QGIS. Analizy z wykorzystaniem danych przestrzennych wykonują

z zastosowaniem oprogramowania ESRI ArcGIS, zaś do prac statystyczno-ekonometrycznych korzystają m.in. z oprogramowania Gretl, PS Imago PRO –SPSS oraz Statistica, a także z dodatku Analysis Toolpack. Wykorzystanie oprogramowania koncentruje się na praktycznych aspektach gospodarowania przestrzenią.

Metody kształcenia stymulują studentów do samodzielności i pełnienia aktywnej roli w procesie nauczania. Są one adekwatne do specyfiki kierunku i dają możliwość prowadzenia zarówno prac inwentaryzacyjnych w terenie, jak i analiz geoprzestrzennych. Stosowana jest forma grywalizacji z wykorzystaniem narzędzia Kahoot! Studenci mają możliwość działania w 2 studenckich kołach naukowych – SKN SPATIUM oraz SKN Real Estate, w których współprowadzą badania, publikują artykuły (np. w Magazynie KWARTAŁ) oraz uczestniczą w konferencjach i debatach naukowych.

Metody kształcenia zapewniają przygotowanie do działalności zawodowej, w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów, stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku. Np. w ramach przedmiotu *planowanie infrastruktury technicznej* (III semestr) wykorzystuje się skaner laserowy. W ten sposób studenci mają możliwość zapoznania się z wykorzystaniem materiałów ze skaningu laserowego wykorzystywanego w trakcie procesów inwestycyjnych przez uprawnionych geodetów, którzy są corocznymi gośćmi na zajęciach. Natomiast na zajęciach z przedmiotu *geograficzne systemy informacji przestrzennej* wykorzystywana jest aplikacja MapMaker.Online. Oprogramowanie to stanowi narzędzie do prowadzenia analiz na atrybutach obiektów, jak również analiz przestrzennych w oparciu o rzeczywiste dane dostępne z różnych źródeł np. OpenStreetMap, EGIB oraz w zbiorach GUGiK. Z kolei w ramach zajęć *wykorzystanie bezzałogowych statków powietrznych w gospodarce przestrzennej* studenci zapoznają się ze sposobami pozyskiwania zdjęć z powietrza za pomocą bezzałogowych statków powietrznych (dronów) oraz z technikami odtwarzania kształtów, rozmiarów i wzajemnego położenia obiektów w terenie na podstawie zdjęć fotogrametrycznych (fotogramów).

Studenci mają możliwość indywidualizacji przebiegu studiów na podstawie Indywidualnej organizacji studiów (IOS) (Regulaminu studiów w Uniwersytecie Łódzkim; zał. GPP1_Z3_US302 – Uchwała Senatu nr 302 z dnia 25.04.2022 r. lub Indywidualnego programu studiów).

Bieżącym wsparciem potrzeb studentów z niepełnosprawnością zajmuje się Pełnomocnik Rektora do spraw osób z niepełnosprawnościami, a także Pełnomocnik Dziekana WES ds. osób z niepełnosprawnościami.

Metody i techniki kształcenia na odległość, w przypadku zajęć kształtujących umiejętności praktyczne są wykorzystywane pomocniczo, w semestrze zimowym 2021/22 nie są realizowane w ogóle.

Praktyki zawodowe realizowane są zgodnie z Zarządzeniem Nr 82 Rektora z dnia 20.01.2021 r. w sprawie: organizacji studenckich praktyk zawodowych w Uniwersytecie Łódzkim i Statutem przyjętym Uchwałą nr 440 Senatu z dnia 27.05.2019 r. - ze zm.). Za prawidłową realizację praktyk ze strony Uczelni odpowiada, Wydziałowy Pełnomocnik Dziekana ds. Praktyk Zawodowych oraz opiekun kierunkowy (menadżer praktyk zawodowych), natomiast ze strony jednostki opiekun praktyk. Praktyka zawodowa realizowana jest dla studiów stacjonarnych w wymiarze 6 miesięcy – 720 godzin. Dla praktyk zawodowych przypisano łącznie 24 ECTS, co oznacza 30 godzin na punkt, a więc jest prawidłowa. Praktyki rozpoczynają się w okresie wakacyjnym (po IV semestrze) i trwają przez cały semestr V. Rozliczenie praktyki zawodowej ma miejsce pod koniec semestru V w sesji zimowej. Efekty uczenia się dla praktyk są zgodne z kierunkowymi efektami uczenia się. Sylabusy zawierają metodologię oceniania oraz warunki zaliczenia przedmiotu. Ilość opiekunów praktyk oraz ich wiedza, umiejętności i doświadczenie na stanowisku opiekuna, umożliwiają prawidłową realizację praktyk.

Umieszczenie praktyk w planie studiów jest prawidłowe. WES realizuje praktyki przy współpracy z wydziałowym Centrum Szkoleń i Praktyk Zawodowych.

Podstawowym założeniem praktyk zawodowych jest aktywne uczestnictwo w procesach funkcjonowania organizacji, pobudzenie aktywności indywidualnej studentów, przy równoczesnym rozwijaniu w nich przedsiębiorczości, pogłębienie umiejętności w zakresie wykonywanych czynności na poszczególnych stanowiskach pracy oraz przygotowanie studenta do wykorzystania zdobytej wiedzy w praktyce gospodarczej. Zgodnie z programem praktyk studenci zapoznają się z organizacją i jej funkcjonowaniem, a w szczególności:

- z regulaminami i przepisami obowiązującymi studenta w instytucji odbywania praktyki,
- z bezpośrednimi współpracownikami; przedstawienie struktury organizacyjnej podmiotu, siedziby organizacji,
- z kulturą organizacyjną podmiotu przyjmującego na praktykę,
- ze specyfiką działalności gospodarczej i/lub społecznej instytucji, jak również otoczenia podmiotu przyjmującego na praktykę,
- z wykorzystywanym w danej jednostce specjalistycznym oprogramowaniem,
- z jego obowiązkami i zadaniami, jakie będzie wykonywał w trakcie trwania praktyki, ze szczególnym uwzględnieniem możliwości wykorzystywania metod analizy ekonomicznej,
- ze sposobami zarządzania oraz organizacji procesów decyzyjnych w podmiocie przyjmującym na praktykę,
- z metodami oceny pracowników podmiotu przyjmującego na praktykę, w tym oceny pracy studenta w czasie praktyki.

Praktykę zawodową studenci realizują w przedsiębiorstwach, organizacjach i instytucjach związanych z kierunkiem studiów, których zasięg i zakres działalności umożliwi prawidłową ich realizację. Do stałych partnerów w zakresie praktyk należą: Urzędy miast i gmin (w Łodzi, Rawie Mazowieckiej, Tomaszowie Mazowieckim, Żyrardowie, Zgierzu, Nowosolnej, Byczynie) Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi; Miejska Pracownia Urbanistyczna w Łodzi; Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich; Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości; Narodowy Bank Polski, Fundacja Sendzimira; Centrum OPUS; Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej; Fundacja Ulicy Piotrkowskiej; Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości; Rady osiedli w Łodzi; Art._Inkubator, Pracownia urbanistyczno-architektoniczna GARD; Fabryka Wełny - Hotel & SPA; Salgo Live; Geotermia Uniejów; ESRI Polska; GEO Fort; Stacja Nowa Gdynia. Studenci we własnym zakresie wyszukują firmy, organizacje do odbycia praktyki. W przypadku problemu ze znalezieniem miejsca odbycia praktyki, opiekun praktyk wskazuje miejsce odbycia praktyki z pośród współpracujących na stałe przedsiębiorstw i instytucji. Kryteria stosowane przez Uczelnię w związku z doбором miejsc odbywania praktyk są zgodne z dyscyplinami przypisanymi do kierunku. Ważnym elementem uatrakcyjniania oferty praktyk jest przygotowywana oferta oraz możliwość odbycia i zaliczenia praktyki za granicą.

Na dokumentację związaną z odbywaniem praktyk składają się następujące dokumenty:

1. Harmonogram praktyki,
2. Porozumienie o prowadzenie praktyki,
3. Sprawozdanie z przebiegu praktyki,
4. Wniosek o zaliczanie praktyk zawodowych (w przypadku zaliczenia na podstawie wykonywanej pracy),
5. Ocena praktyki przez studenta.

W sprawozdaniu z praktyki dokumentowany jest przebieg praktyk. Weryfikacja i ocena efektów uczenia odbywa się na podstawie dziennika praktyki/sprawozdania studenta z odbytej praktyki. Taki system zapewnia kompleksową weryfikację osiągnięcia efektów uczenia się. Ważnym elementem w procesie odbywania praktyk jest internetowy formularz oceny praktyki przez studenta, gdzie po zakończeniu praktyk studenci dokonują właśnie oceny odbytych praktyk. Obowiązek wypełnienia takiej ankiety służy zbieraniu informacji i wykorzystywane jest w poprawie jakości organizacji praktyk zawodowych i zapewni ich ewaluację. Zarządzenie w sprawie organizacji studiów w części dotyczącej praktyk zawodowych przewiduje dodatkowo możliwość zaliczenia praktyk zawodowych na podstawie umowy o pracę, prowadzonej działalności gospodarczej, stażu organizowanego przy udziale Urzędu Pracy itp., Regulamin praktyk przewiduje dla każdej formy aktywności zawodowej pod kątem zaliczenia jej w poczet praktyki zawodowej, wykaz niezbędnych dokumentów, za pomocą których następuje poprawna i kompleksowa weryfikacja osiągniętych efektów uczenia się.

Rozplanowanie zajęć umożliwia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczanego na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się. Czas przeznaczony na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się umożliwia weryfikację wszystkich efektów uczenia się oraz dostarczenie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach, potwierdziły to opinie studentów.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Pierwsza ocena programowa tego kierunku o profilu praktycznym.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Treści programowe na kierunku o profilu praktycznym są zgodne z kierunkowymi oraz przedmiotowymi efektami uczenia się oraz uwzględniają w szczególności aktualny stan wiedzy oraz praktyki w obszarach działalności zawodowej i gospodarczej oraz zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku gospodarki przestrzennej. Treści programowe są kompleksowe i specyficzne dla zajęć tworzących program studiów gospodarki przestrzennej.

Harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, a także liczba semestrów, liczba godzin zajęć prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i szacowany nakład pracy studentów, mierzony liczbą punktów ECTS, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się. Program obejmuje zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne w wymaganym wymiarze punktów ECTS, jak również oferuje duże możliwości wyboru zajęć przez studentów w ramach realizowanego programu.

Metody kształcenia są specyficzne, zorientowane na studentów, motywują ich do aktywnego udziału w procesie nauczania oraz umożliwiają im osiągnięcie efektów uczenia się, w tym w szczególności zapewniają przygotowanie do działalności zawodowej, w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów, stosowanie właściwych metod i narzędzi, w tym zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku gospodarka przestrzenna.

Program i organizacja praktyk zawodowych, nadzór nad ich realizacją, dobór miejsc ich odbywania oraz środowisko, w którym mają miejsce, w tym infrastruktura, a także kompetencje opiekunów zapewniają prawidłową realizację praktyk oraz osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się, w szczególności tych, które są związane z nabywaniem umiejętności praktycznych.

Organizacja procesu nauczania zapewnia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczanego na nauczanie i uczenie się oraz weryfikację i ocenę efektów uczenia się.

Na kierunku przygotowanie zawodowe, odbywa się w warunkach, które należy uznać za właściwe dla zakresu działalności zawodowej oraz umożliwiających nabycie umiejętności praktycznych, niezbędnych do poruszania się na rynku pracy.

Praktyki zawodowe umożliwiają studentom zapoznanie się z zasadami funkcjonowania firm i instytucji, w których odbywa się praktyka jako potencjalnego miejsca zatrudnienia. Praktyki zawodowe odbywają w przedsiębiorstwach i instytucjach posiadających odpowiednią infrastrukturę i wyposażenie umożliwiające osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Organizacja i nadzór nad realizacją praktyk zawodowych odbywa się w oparciu o sformalizowane zasady.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Tryb rekrutacji na studia regulują przepisy Regulaminu postępowania rekrutacyjnego na pierwszy rok studiów pierwszego stopnia w Uniwersytecie Łódzkim, stanowiącego załącznik do uchwały nr 391 Senatu z dnia 17 listopada 2014 r. ze zmianami.

Do ubiegania się o przyjęcie na studia w trybie określonym niniejszymi zasadami uprawnieni są obywatele polscy oraz cudzoziemcy, o których mowa w art. 324 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, z wyłączeniem osób, o których mowa w art. 2 ust. 6 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa przypadku cudzoziemców niewymienionych w ust. 3 decyzję o przyjęciu na studia podejmuje Rektor. Cudzoziemcy zobowiązani są dodatkowo do złożenia dokumentu poświadczającego znajomość języka wykładowego danego kierunku studiów na poziomie B2. Rekrutacja odbywa się na podstawie wyników maturalnych i nie jest brane pod uwagę kryterium kolejności zgłoszeń. Kryteria te obowiązują zarówno obywateli polskich, jak i obcokrajowców. W ramach limitu przyjęć danego kierunku przyjmowani są kandydaci z najwyższą punktacją. Na kierunku gospodarka przestrzenna w rekrutacji na studia I stopnia o profilu praktycznym przedmiotem wymaganym w każdej z 3 kategorii jest: geografia, matematyka, informatyka, historia, WOS, język obcy. Podstawowym kryterium decydującym o miejscu na liście rankingowej jest liczba punktów uzyskanych za wyniki ze świadectwa maturalnego. Zasady te gwarantują bezstronność i zapewniają kandydatom równe szanse przyjęcia na studia.

Informacje na temat rekrutacji w roku akademickim 2022/23 nie uwzględniały kwestii oczekiwanych kompetencji cyfrowych kandydatów, informacji o wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz wsparciu uczelni w zapewnieniu dostępu do tego sprzętu. Jednakże na uczelni jest infrastruktura, która umożliwia wsparcie sprzętowe studentów, o czym jest mowa w kryterium 5.

Szczegółowe zasady zaliczania kolejnych semestrów i kontynuowania nauki określają takie dokumenty jak Regulamin studiów, Uchwały Rady WES oraz Regulamin sesji egzaminacyjnej.

Ocena postępów studenta i osiągnięcia założonych efektów uczenia się prowadzona jest w ramach poszczególnych przedmiotów poprzez zaliczanie wszystkich form zajęć przewidzianych programem studiów. Szczegółowe kryteria zaliczenia zajęć określa nauczyciel akademicki (koordynator przedmiotu) uwzględniając skalę ocen przyjętą w Regulaminie studiów. Informacje te są także zapisane w sylabusie przedmiotu dostępnym dla każdego studenta w systemie USOS. Stopień osiągnięcia efektów na poziomie przedmiotu dokumentowany jest w karcie przedmiotu. Koordynator przedmiotu analizując osiągnięcie efektów uczenia się przez studentów identyfikuje obszary do ewentualnego doskonalenia w zakresie form zajęć, treści i metod weryfikacji. Analizę programów studiów uwzględniającą realizację efektów w ramach przedmiotów oraz dobór metod ich weryfikacji prowadzi Rada Programowa kierunku, przy wsparciu Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Wieloskładnikowy charakter (wykład i ćwiczenia) wielu przedmiotów ułatwia kontrolę i weryfikację osiągnięcia efektów uczenia każdego rodzaju. Większość egzaminów odbywa się w sposób pisemny, co zmniejsza subiektywizm ocen i pozwala porównać wyniki wszystkich uczestników egzaminu.

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się (PEUS) uzyskanych poza szkolnictwem wyższym określa uchwała nr 507 Senatu z czerwca 2015 r. Zasady te zapewniają możliwość identyfikacji efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz oceny ich adekwatności w zakresie odpowiadającym efektom uczenia się określonym w programie studiów kierunku gospodarka przestrzenna.

Warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym zagranicznej, określa Zarządzenie Rektora nr 74 z dnia 12.05.2014 r. oraz Regulamin studiów - Uchwała Senatu nr 302 z dnia 25.04.2022 r. Studenci korzystający z programów wymiany i przenoszący się do Uczelni z innej uczelni uzyskują uznanie osiągnięć (w postaci punktów ECTS) w zakresie, w którym odpowiadają one efektom uczenia się na kierunku.

Zasady i tryb dyplomowania określa Regulamin studiów. Tematy prac dyplomowych są konstruowane i akceptowane przez opiekunów prac. Dobrą praktyką w IGP jest omawianie i konsultowanie tematów i zakresu prac dyplomowych na zebraniach poszczególnych katedr, a ostateczne ich zatwierdzenie następuje przez Radę Konsultacyjną IGP. Oryginalność napisanych przez studentów prac dyplomowych weryfikowana jest przez Jednolity System Antyplagiatowy (JSA). Na uczelni nie ma przyjętych progów akceptacji wyników systemu, o ich akceptacji decyduje promotor. Prace są deponowane w elektronicznym Archiwum Prac Dyplomowych (APD), w którym są oceniane przez opiekunów naukowych i recenzentów. Egzamin dyplomowy w roku akademickim 2022/23 odbywa się w formie ustnej, a w skład komisji oceniającej wchodzi: przewodniczący (samodzielny pracownik naukowy), promotor pracy i jej recenzent. Pytanie teoretyczne jest losowane z listy zagadnień objętych programem studiów dostępnej na stronie WES, drugie dotyczące pracy, formułuje komisja. Z Protokołów przebiegu egzaminu dyplomowego wynika, że zadawane jest tylko jedno pytanie teoretyczne, ale podczas spotkania z Zespołem oceniającym nauczyciele wskazywali, że zadawane są pytania dodatkowe. Weryfikacja osiągnięcia efektów uczenia się na egzaminie dyplomowym poprzez jedno pytanie jest niewystarczająca.

Rekomenduje się zapisanie w procedurze zasady losowania dwóch pytań z puli zagadnień.

Zasady organizacji egzaminu dyplomowego, przygotowania prac i wymogi formalne dostępne są na stronie WES. Od roku akademickiego 2020/21, dotkniętego sytuacją pandemii COVID-19, wszystkie prace zamieszczane zostają jedynie w systemie APD. Ustalenie zostało podtrzymane i wdrażane jest w kolejnych latach.

Wszyscy studenci oceniani są w jednakowy sposób i według ściśle określonych kryteriów. Jedynie studentom z niepełnosprawnością, posiadającym orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, przysługuje prawo do uzyskiwania zaliczeń i składania egzaminów w formie alternatywnej oraz na warunkach ustalanych indywidualnie. Zgodę na odbywanie egzaminów i zaliczeń w formie alternatywnej udziela Dziekan WES po zasięgnięciu opinii Pełnomocnika Rektora UŁ ds. osób niepełnosprawnych. Każdy student, w zależności od rodzaju niepełnosprawności, może wnioskować o dokonanie zmiany trybu zdawania egzaminów i/lub uzyskiwania zaliczeń z danego przedmiotu. W ramach zmiany formy egzaminu możliwe jest: przedłużenie czasu trwania pisemnego egzaminu lub zaliczenia; zamiana egzaminu ustnego na pisemny lub pisemnego na ustny; dostosowanie egzaminów, zaliczeń i innych form weryfikacji wiedzy do możliwości percepcyjnych studenta np. arkusze egzaminacyjne i inne materiały w druku powiększonym; obecność na egzaminach i zaliczeniach tłumaczy języka migowego lub asystentów osoby z niepełnosprawnością.

W sytuacjach konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się obowiązuje następująca kolejność działań: przeprowadzenie hospitacji, przeprowadzenie ankiety ewaluacyjnej ze studentami, spotkanie koordynatora kierunku ze studentami w sprawie zidentyfikowania problemu, spotkanie koordynatora kierunku z nauczycielem w celu wyjaśnienia problemu, spotkanie Rady Programowej z nauczycielem w przypadku braku poprawy, w przypadku braku poprawy możliwość zastąpienia nauczyciela innym prowadzącym.

Opiekun roku prowadzi cykliczne spotkania ze studentami, dyżuruje podczas konsultacji, podczas których studenci mogą indywidualnie zwracać się z problemami. Instancją rozwiązującą problemy dydaktyczno-organizacyjne jest Prodziekan ds. studenckich. W sytuacjach, których nie jest możliwe rozwiązanie problemu w ramach kompetencji koordynatora kierunku, Dyrektora Instytutu, czy Dziekana, obowiązują rozwiązania prawne na szczeblu Uczelni i zaangażowanie w sprawę odpowiedniej komisji lub zespołu uczelnianego.

Kryteria prac etapowych są sformułowane jasno i zapewniają równe traktowanie wszystkich studentów oraz rzetelność ocen. Studenci mają prawo wglądu do swoich prac etapowych i egzaminacyjnych oraz do informacji zwrotnej o pozytywnych i negatywnych aspektach swojej pracy, które wpłynęły na uzyskaną ocenę, wyrazili taką opinię na spotkaniu z Zespołem oceniającym.

Ankiety w USOS wypełniane przez studentów pełnią funkcję narzędzia monitorowania zgodności treści zajęć i metod weryfikacji efektów uczenia się ze wskazaną w sylabusach tematyką przedmiotu i wymaganiami dotyczącymi jego zaliczenia. Dodatkowo, w semestrze letnim roku akademickiego 2021/22 (po zamknięciu pierwszego, pełnego cyklu kształcenia) w IGP przeprowadzono specjalną ankietę dla studentów kierunku, której celem był szczegółowy monitoring i ewaluacja kształcenia.

W roku akademickim 2021/2022 oraz w roku 2022/2023 wszystkie zaliczenia odbywają się w formie stacjonarnej. Zaliczenia w formie zdalnej odbywały się jedynie podczas okresów obowiązkowej pracy zdalnej zgodnie ze szczegółowymi zarządzeniami Rektora, które zapewniały identyfikację studenta i bezpieczeństwo danych dotyczących studentów. Także obecnie obowiązują Wytyczne Uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia dotyczące zajęć zdalnych w Uniwersytecie Łódzkim.

Metody sprawdzania osiągnięcia efektów uczenia się ściśle dostosowane do specyfiki poszczególnych przedmiotów - w zakresie wiedzy wykorzystywane są klasyczne formy weryfikacji, takie jak: kolokwia,

zaliczenia i egzaminy (ustne, opisowe, testowe). Prace etapowe w trakcie zajęć ćwiczeniowych oraz projekty pozwalają skontrolować osiąganie różnorodnych umiejętności wskazanych w sylabusach w przedmiotowych efektach uczenia się. Studentom przekazywana jest informacja zwrotna dotycząca stopnia osiągnięcia efektów uczenia się na każdym etapie studiów oraz na ich zakończenie. Zadania wykonywane w grupach, w tym wymagające samodzielnego pozyskiwania przez studentów informacji i ich przetwarzania, np. realizowane w trakcie ćwiczeń terenowych, rozwijają także kompetencje społeczne. Metody weryfikacji postępów w procesie nauczania umożliwiają sprawdzenie i ocenę opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku. Rodzaj, forma, tematyka i metodyka prac egzaminacyjnych, etapowych, projektów itp. a także prac licencjackich są dostosowane do poziomu studiów I stopnia o profilu praktycznym oraz efektów uczenia się specyficznych dla dyscyplin do których jest przyporządkowany kierunek.

Analiza losowo wybranych prac etapowych i dyplomowych pozwala na stwierdzenie, że rodzaj, forma, tematyka i metodyka tych prac oraz stawiane im wymagania są dostosowane do poziomu i profilu studiów, efektów uczenia się oraz trzech dyscyplin, do których kierunek jest przypisany. Także wystawione oceny są obiektywne i dobrze uzasadnione, nie budzą zastrzeżeń. Jedną z prac studentki kierunku uzyskała w roku 2022 drugą nagrodę w kategorii prac licencjackich w konkursie European Regional Science Association Sekcja Polska na najlepsze prace dyplomowe z zakresu regionalistyki za pracę pt. *„Jakość miejskiej przestrzeni publicznej a rodzaje aktywności pozadomowych. Studium przypadku placu Dąbrowskiego w Łodzi”*.

Losy zawodowe absolwentów są cyklicznie monitorowane przez Biuro Karier Uczelni.

Studenci są autorami i współautorami licznych publikacji w czasopiśmie, które sami redagują: *Kwartal* (7 w 2022 roku), *Deal* (1 w języku angielskim w 2022); *Studia Ecologiae et Bioethicae* (1 w języku angielskim w 2022). Studenci biorą udział w projektach wdrożeniowych, np. przebudowy ulicy POW w śródmieściu Łodzi na tzw. Woonerf (podwórzec), czyli ulicę o uspokojonym ruchu kołowym z dużą ilością zieleni i miejsc do przebywania. W tym celu w roku 2022 członkowie SKN SPATIUM opracowali autorski, profesjonalny projekt przebudowy tej ulicy. Poddali go najpierw konsultacjom eksperckim (m.in. z Miejską Pracownią Urbanistyczną w Łodzi, Zarządem Dróg i Transportu w Łodzi oraz Fundacją Normalne Miasto „Fenomen” w Łodzi), a następnie także otwartym konsultacjom społecznym. Ponadto można wymienić projekt Bee EkSoc: Studenci zrzeszeni w Studenckim Kole Naukowym Gospodarki Przestrzennej SPATIUM w roku 2020 rozpoczęli realizację projektu, który doprowadził do uruchomienia pszczelej pasieki na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym, którą zespół oceniający miał okazję zobaczyć oraz projekt IN Garden (2022), który doprowadził do powstania ogrodu sąsiedzkiego w jednym z kamienicznych podwórek w Łodzi (przy ulicy Wólczańskiej).

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Pierwsza ocena programowa tego kierunku o profilu praktycznym

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Na kierunku stosowane są formalnie przyjęte i opublikowane, spójne i przejrzyste warunki przyjęcia kandydatów na studia, umożliwiające właściwy dobór kandydatów oraz zasady progresji studentów i zaliczania poszczególnych semestrów i lat studiów, w tym dyplomowania, uznawania efektów i okresów uczenia się oraz kwalifikacji uzyskanych w szkolnictwie wyższym, a także potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych w procesie uczenia się poza systemem studiów.

System weryfikacji efektów uczenia się umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz rzetelną i wiarygodną ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, a stosowane metody weryfikacji i oceny są zorientowane na studenta, umożliwiając uzyskanie informacji zwrotnej o stopniu osiągnięcia efektów uczenia się oraz motywują studentów do aktywnego udziału w procesie nauczania, jak również pozwalają na sprawdzenie i ocenę wszystkich efektów uczenia się, w tym w szczególności specyficznych dla dyscypliny geografia społeczno-gospodarcza, ekonomia i finanse oraz nauki biologiczne.

Prace etapowe i dyplomowe, liczne publikacje naukowe i udział w badaniach oraz aktywny udział w projektach wdrożeniowych, pozycja absolwentów na rynku pracy potwierdzają osiągnięcie efektów uczenia się.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

W skład kadry realizującej proces nauczania na studiach I stopnia na kierunku o profilu praktycznym wchodzi 78 nauczycieli akademickich. Największa część z nich tj. 29 zadeklarowała w swoich charakterystykach przynależność do dwóch dyscyplin, tj. geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna (GSEiGP) oraz ekonomia i finanse (EiF). Ponadto kolejnych 18 zadeklarowało tylko dyscyplinę ekonomia i finanse, a kolejnych 6 tylko GSEiGP. Tak więc 68% składu kadry reprezentuje dyscyplinę wiodącą GSEiGP, do której przyporządkowano kierunek w 60% oraz dyscyplinę uzupełniającą EiF, do której przyporządkowano kierunek w 30%. W składzie kadrowym nie ma przedstawicieli drugiej dyscypliny uzupełniającej tj. nauk biologicznych. Pozostali pracownicy reprezentują nauki socjologiczne (16, w tym 3 dodatkowo GSEiGP oraz EiF), nauki prawne (3), nauki o zarządzaniu i jakości (1). W składzie kadrowym jest 5 lektorów. Zdywersyfikowana struktura kadry w dużym stopniu odzwierciedla strukturę dyscyplin, do których został przyporządkowany kierunek, z wyjątkiem przedstawicieli nauk biologicznych.

Niemalże wszyscy nauczyciele akademicki wykazali aktualny dorobek naukowy (tj. publikacyjny, projektowy, konferencyjny) w zakresie reprezentowanych dyscyplin, a także praktyczne doświadczenia zawodowe, związane z aktywnością w obszarach działalności gospodarczej właściwych dla kierunku, które umożliwiają prawidłową realizację powierzonych im zajęć, w tym nabywanie przez studentów umiejętności praktycznych. Jednak w przypadku takich zajęć jak: *zarządzanie*

w jednostkach organizacyjnych samorządu terytorialnego (wykład), logistyka miejska (ćwiczenia) oraz planowanie przestrzenne i rysunek planistyczny (wykład) należałoby rekomendować powierzenie ich nauczycielom akademickim lub specjalistom zewnętrznym z większym dorobkiem naukowym bądź doświadczeniem zawodowym w tych obszarach, ze względu na wagę tych zajęć w całym programie studiów.

Duża część nauczycieli akademickich (tj. 60 osób na 78) wykazała doświadczenia praktyczne zdobyte w obszarach działalności zawodowej właściwych dla kierunku gospodarka przestrzenna i zdobyte poza obszarem szkolnictwa wyższego, co jest szczególnie pożądane w procesie nauczania na studiach o profilu praktycznym. Wśród kadry są przedstawiciele instytucji sektora publicznego, np. Regionalnej Izby Obrachunkowej, urzędów miast i gmin, Łódzkiej Agencji Rozwoju Regionalnego, Biura Województwa Łódzkiego w Brukseli, Instytutu Badań Edukacyjnych. Część pracowników wykazała się działalnością ekspercką prowadzoną na rzecz środowiska społeczno-gospodarczego poprzez opracowywanie raportów, analiz, ekspertyz, strategii i planów rozwoju, udziału w projektach wdrożeniowych we współpracy z samorządami wielu miast i gmin, samorządem województwa łódzkiego, Komitetem Regionów Unii Europejskiej, Ministerstwem Klimatu, Instytutem Pracy i Spraw Socjalnych, Instytutem Ochrony Środowiska, organizacjami pozarządowymi. Niektórzy pełnią funkcje radnych gmin, członków Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy, członków Komitetu Rewitalizacji w Łodzi, członków Wojewódzkiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej. Wiele osób ma również doświadczenia w prowadzeniu warsztatów, szkoleń, wykładów dla podmiotów z otoczenia społeczno-gospodarczego (m.in. dla potrzeb Najwyższej Izby Kontroli, Urzędu Miasta Łodzi, Departamentu Polityki Regionalnej, Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi, Urzędu Miasta Tomaszów Mazowiecki, Urzędu Miasta Rawa Mazowiecka). Niektórzy także wykazali prowadzenie własnej działalności gospodarczej powiązanej z zakresem prowadzonych zajęć (np. w zakresie wyceny i pośrednictwa nieruchomości). Wzmocnieniem zajęć o charakterze praktycznym jest zapraszanie do ich współprowadzenia specjalistów i ekspertów zewnętrznych, np. pracowników Urzędu Miasta Łodzi, Urzędu Miasta Zgierza, Urzędu Miasta i Gminy Aleksandrów Łódzki, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, Miejskiej Pracowni Urbanistycznej w Łodzi, Wojewódzkiego Urzędu Pracy, jak również przedstawiciele podmiotów gospodarczych (np. Infosys Polska, GeoFort – firma geodezyjna, GARD – pracownia urbanistyczno-architektoniczna). Uczelnia przedstawiła listę 36 zajęć współprowadzonych z praktykami/ekspertami z otoczenia społeczno-gospodarczego.

W strukturze kadry przeważającą grupę stanowią nauczyciele ze stopniem doktora – jest ich 38. Ponadto jest dwóch profesorów zwyczajnych, 21 doktorów habilitowanych, w tym 18 profesorów Uczelni oraz 17 magistrów, w tym 2 inżynierów. Struktura kwalifikacji oraz liczebność kadry umożliwiają prawidłową realizację zajęć.

Niemalże wszyscy nauczyciele akademicy i inne osoby prowadzące zajęcia wykazali kompetencje dydaktyczne, w tym związane z prowadzeniem zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, umożliwiające prawidłową realizację powierzonych im zajęć. W przypadku 6 osób nie udokumentowano takich kwalifikacji, ale są to albo pracownicy bardzo młodzi - doktoranci, albo specjaliści zewnętrzeni.

Obciążenia godzinowe nauczycieli akademickich mieszczą się w przewidzianych w ustawie limitach i kształtują się na poziomie od 14 do 176 godzin. Przydział zajęć obejmuje na ogół 1-2 bądź 3 różne zajęcia, maksymalnie 6, często jednak zbliżone tematycznie (np. historia i współczesność urbanistyki, podstawy urbanistyki, projektowanie urbanistyczne).

Większość nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na kierunku jest zatrudniona w Uczelni na podstawowym miejscu pracy – dotyczy to 60 nauczycieli akademickich, a 18 - jak wskazują dokumenty przedstawione podczas wizytacji (zał. K4-P3-WES) - jest pracownikami zewnętrznymi. Pracownikom spoza Uczelni powierzono jedynie 588 godzin zajęć na 2250 w całym programie. Tak więc nauczyciele akademicy zatrudnieni w Uczelni na podstawowym miejscu pracy realizują większość godzin dydaktycznych. Spełniony jest więc warunek z art. 73, ust.2 pkt 1, Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Polityka kadrowa Uczelni w zakresie doboru nauczycieli akademickich opiera się o system otwartych konkursów, a kryteriami naboru są kompetencje naukowo-dydaktyczne oraz doświadczenia praktyczne, które mają umożliwiać osiągnięcie założonych efektów uczenia. Z kolei obsada zajęć przeprowadzana jest we współpracy kierowników katedr, co ma zapewnić koordynację bieżących obciążeń dydaktycznych, m.in. obsadę poszczególnych zajęć, poziom realizacji pensum przez pracowników, zatrudnienie ekspertów zewnętrznych.

Uczelnia oferuje szereg szkoleń wzmacniających kompetencje dydaktyczne - w ostatnich 3 latach kadra dydaktyczna kierunku brała udział w ponad 30 różnych szkoleniach, m.in. w takich jak Flipped Academic Learning, Student z zespołem Aspergera na uczelni, Jak mądrze korzystać z technologii informacyjno-komunikacyjnych w edukacji, Modelowanie danych z wykorzystaniem STATA, MS Teams w kształceniu zdalnym i mieszanym, Testy i quizy na platformie Moodle, Zarządzanie wielokulturowością, Najczęściej popełniane błędy i niedociągnięcia w sylabusach, System monitorowania rozwoju STRATEG, Jak przygotować dobry artykuł do wysoko punktowanego czasopisma. Oferowane są także bezpłatne kursy językowe.

Nauczyciele akademicy są oceniani przez studentów w zakresie spełniania obowiązków dydaktycznych w ramach cyklicznych ankiet elektronicznych, których wyniki są wykorzystywane w procedurze oceny okresowej. Ankiety są prowadzone w systemie USOS i ich wyniki są dostępne dla nauczycieli. Są także omawiane na zebraniach katedr oraz w „Dniu IGP” wraz z wynikami hospitacji, co w rezultacie skutkowało m.in. korektą treści kształcenia oraz zmianami w obsadzie zajęć.

Prowadzący zajęcia podlegają też ocenie przeprowadzanej w formie hospitacji. Plany hospitacji są ustalane z początkiem nowego roku akademickiego i są znane nauczycielom. W bieżącym roku akademickim 2022/23 zaplanowano 13 hospitacji, a w poprzednim zrealizowano 11 hospitacji.

Nauczyciele akademicy podlegają ocenie okresowej w obszarze naukowym, dydaktycznym oraz organizacyjnym. Szczegółowe zasady reguluje Uchwała Rady Wydziału ES z dn. 10.04.2017 r. ws. zatwierdzenia zasad oceny okresowej pracowników naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych WES na okres 2017-2020. Oceny te są podstawą decyzji o dalszych karierach zawodowych pracowników.

Realizowana polityka kadrowa obejmuje wsparcie nauczycieli w rozwoju kompetencji dydaktycznych, a także w rozwoju naukowym. System wsparcia kadry obejmuje m.in. finansowanie udziału w konferencjach naukowych, dydaktycznych, szkoleniach, studiach podyplomowych, a także dofinansowywane są publikacje w prestiżowych czasopismach naukowych, finansowane są składki członkowskie w renomowanych organizacjach międzynarodowych (np. ERSa, PGV, ENH) i postępowania awansowe (w latach 2018-2022 zakończono 4 przewody doktorskie oraz 4 postępowania habilitacyjne). Nauczyciele akademicy motywowani są też poprzez system nagród, np. premie dla najlepszych dydaktyków, a także udzielane urlopy naukowe czy wewnętrzne granty na badania własne.

W Uczelni ustanowiono zasady rozwiązywania konfliktów i reagowania na przypadki zagrożenia, bezpieczeństwa lub dyskryminacji – zasady te regulują 2 dokumenty: Zarządzenie nr 35 Rektora z dnia 5.12.2017 r. w sprawie wprowadzenia regulaminu przeciwdziałania mobbingowi w UŁ oraz

Zarządzenie nr 1 Rektora z dnia 4.10.2018 r. w sprawie postępowania w przypadku zagrożenia niebezpiecznymi działaniami niekonwencjonalnymi i terrorystycznymi w obiektach w obiektach i na terenie UŁ wraz z instrukcją. Na WES opracowano także dokument „Zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych oraz w przypadku zachowań nieetycznych”, którego przyjęcie będzie procedowane na Radzie Wydziału 5. XII 2022 r.

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Pierwsza ocena programowa kierunku o profilu praktycznym.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Zajęcia na kierunku prowadzi liczna grupa 78 nauczycieli akademickich i innych osób spoza Uczelni. Zdywersyfikowana struktura kadry w dużym stopniu odzwierciedla strukturę dyscyplin, do których został przyporządkowany kierunek. Kadra dydaktyczna w większości wykazała się aktualnym dorobkiem naukowym i/lub doświadczeniem zawodowym umożliwiającym prawidłową realizację powierzonych im zajęć. W przypadku trzech zajęć, tj. *zarządzanie w jednostkach organizacyjnych samorządu terytorialnego* (wykład), *logistyka miejska* (ćwiczenia) oraz *planowanie przestrzenne i rysunek planistyczny* (wykład) należałoby powierzyć je nauczycielom akademickim lub specjalistom zewnętrznym z większym dorobkiem naukowym bądź doświadczeniem zawodowym, ze względu na wagę tych zajęć w całym programie studiów.

Większa część kadry dydaktycznej posiada doświadczenia praktyczne zdobyte w obszarach działalności zawodowej właściwych dla kierunku. Także struktura kwalifikacji oraz doświadczenie dydaktyczne kadry umożliwiają prawidłową realizację zajęć. Obciążenia godzinowe nauczycieli akademickich mieszczą się w przewidzianych w ustawie limitach. Nauczyciele akademicy zatrudnieni w Uczelni na podstawowym miejscu pracy realizują większość godzin dydaktycznych, co spełnia warunek z art. 73, ust.2 pkt 1, Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Polityka kadrowa Uczelni w zakresie doboru nauczycieli akademickich opiera się o system otwartych konkursów i sprecyzowane kryteria. Z kolei procedury obsady zajęć wymagają lepszej koordynacji w świetle stwierdzonych nieścisłości w obliczaniu godzinowego wymiaru obciążeń dydaktycznych. Nauczyciele akademicy podlegają ocenom przez studentów, w czasie hospitacji i w procedurze oceny okresowej. Realizowana polityka kadrowa obejmuje wsparcie nauczycieli w rozwoju kompetencji dydaktycznych, a także w rozwoju naukowym, z wykorzystaniem różnych narzędzi motywacyjnych, w tym poprzez ofertę kursów i szkoleń.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Studia na kierunku o profilu praktycznym realizowane są na WES UŁ, dysponującym odrębną bazą dydaktyczną w postaci zwartego kampusu 7 budynków dydaktycznych o powierzchni ponad 15 tys. m². W budynkach znajduje się łącznie ponad 50 sal dydaktycznych oraz 18 pracowni komputerowych, 2 aule, 10 sal seminaryjnych i 2 pokoje pracy cichej. Sale dydaktyczne wyposażone są w nowoczesny sprzęt multimedialny i różne pomoce techniczne (np. nagłośnienie), usprawniające prowadzenie zajęć. Zajęcia z *wychowania fizycznego* realizowane są w obiektach Centrum Wychowania Fizycznego i Sportu. Do dyspozycji studentów jest duża hala sportowa z wydzielonymi strefami trzech boisk do gier grupowych, a także pływalnia i sale ćwiczeń oraz siłownie. Obiekt jest wyposażony w nowoczesne urządzenia, a także szatnie, zaplecze sanitarne i bufet. Wydział zapewnia również specjalne pomieszczenia dla potrzeb Samorządu Studenckiego oraz kół naukowych. W budynkach znajduje się ponadto dobrze zorganizowana baza socjalna, m.in. duża stołówka, dwa bary, wyspy kawowe, szatnie, strefy relaksu, zielone patia wewnętrzne, parkingi, wiata dla rowerów ze stacją obsługi. Natomiast studenci zgłosili pewne dodatkowe potrzeby związane z przebiegalnością i prysznicami, przydatnymi po podróży rowerowej na zajęcia.

Rekomenduje się zorganizowanie nowej strefy przebiegalni dla studentów, co z pewnością poszerzy działania proekologiczne Uczelni wspierające studentów w korzystaniu z bezemisyjnych środków transportu i wpisze się w trend proekologiczny silnie już zaznaczony w działaniach Uczelni (świadczą o tym choćby zainstalowane budki dla ptaków, poidła, czy mała pasieka).

Na terenie Wydziału dostępna jest sieć WiFi Eduroam, a studenci i wykładowcy mają również bezpłatny dostęp do specjalistycznych programów, wykorzystywanych w procesie nauczania, a także w pracy naukowej – są to: ESRI ArcGIS, QGIS, Statistica, SPSS, Eviews, Stata, Grammarly, GRETl, pakiet MS Office365. Spośród 18 pracowni komputerowych dwie (T103, T203) są specjalnie wyposażone w oprogramowanie wykorzystywane na zajęciach przez studentów z gospodarki przestrzennej i posiadają certyfikowane oprogramowanie Autodesk AutoCAD LT, a także ESRI: ArcMAP, ArcGIS PRO, ArcGIS DATA Interoperability, ArcGIS Globe. Podczas zajęć prowadzonych w tych pracowniach wykorzystywany jest lokalny serwer zasobów, który umożliwia udostępnianie i przekazywanie danych bezpośrednio studentom w czasie rzeczywistym. Do dyspozycji studentów kierunku jest także dron DJI Phantom4, używany na zajęciach dot. wykorzystania bezzałogowych statków powietrznych.

Zaprezentowana infrastruktura dydaktyczna i jej wyposażenie są zgodne z potrzebami procesu nauczania na kierunku i umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym również zajęć o charakterze praktycznym. Liczebność i układ pomieszczeń są również dostosowane do wielkości grup i liczby studentów.

Zaprezentowana infrastruktura dydaktyczna Wydziału jest zgodna z wymaganiami BHP i ppoż – widoczne są oznaczone drogi ewakuacyjne, w odpowiednich miejscach znajdują się urządzenia gaśnicze oraz wyposażenie do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcjami i zasadami korzystania.

Studenci mają zapewniony dostęp do sieci WiFi na terenie całego wydziału oraz do oprogramowania wykorzystywanego na zajęciach dydaktycznych, również w przypadku kształcenia zdalnego.

W większości przypadków studenci mogą instalować potrzebne oprogramowanie na własnych komputerach, gdyż Uczelnia zapewnia im bezpłatne licencje m.in. Microsoft Office, Autodesk AutoCAD LT, ESRI ArcGIS i ArcGIS PRO, Statistica. Część oprogramowania jest dystrybuowana na licencjach open-source, np. Gretl czy QGIS. W okresie kształcenia zdalnego w czasie pandemii były uruchamiane pracownie wirtualne i zdalne pulpity, umożliwiające synchroniczną współpracę studentów i nauczycieli podczas zajęć zdalnych.

Uczelnia zapewnia studentom dostęp do pomieszczeń dydaktycznych, laboratoriów komputerowych i oprogramowania poza godzinami zajęć, w celu realizacji zadań czy projektów. Studenci najchętniej wykorzystują nowoczesnie zaaranżowane przestrzenie wspólne (m.in. tzw. „Ring” na III piętrze), z dużymi stołami do pracy zespołowej, wygodnymi siedziskami i z możliwościami podpięcia do projektora multimedialnego. Do dyspozycji studentów są również pokoje tzw. nauki cichej. Z kolei samorząd studencki i koła naukowe wykorzystują do swoich prac projektowych specjalne pomieszczenia przeznaczone na potrzeby tych organizacji. Ponadto wykorzystywane są też inne sale w czasie trwania wydarzeń studenckich, takie jak np. sala Centrum Rozwoju Wydziału czy sala multimedialna C-20. Pracownie komputerowe udostępniane są najczęściej podczas konsultacji z prowadzącymi zajęcia, jednak studenci najchętniej wykorzystują możliwość pracy na własnych komputerach, z oprogramowaniem bezpłatnym zainstalowanym za pośrednictwem Uczelni.

Budynki Wydziału wyposażone są w udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami takie jak podjazdy, windy, odpowiednio wyposażone sanitariaty, pętle indukcyjne (nie we wszystkich salach). W jednej z pracowni komputerowych zainstalowane jest stanowisko z monitorem do odczytu alfabetu Braila i powiększalnik. Ponadto w Centrum Wsparcia UŁ studenci z niepełnosprawnościami mogą wypożyczyć wózek inwalidzki, tłumacza języka migowego, a także skorzystać z pomocy asystenta osób niedowidzących lub autystycznych. Szerokie korytarze i niezauważalne bariery architektoniczne stwarzają wrażenie przyjaznych dla osób z niepełnosprawnościami i umożliwiającymi im swobodne przemieszczanie się oraz udział w zajęciach.

Uczelnia wykorzystuje w kształceniu na odległość dwie platformy: MS Teams oraz Moodle, co umożliwia zarówno synchroniczną jak i asynchroniczną interakcję między studentami a nauczycielami akademickimi i innymi osobami prowadzącymi zajęcia, w tym również studentom z niepełnosprawnościami. Ponadto w Uczelni funkcjonuje system USOS ułatwiający administrowanie i obsługę studentów, w tym dostęp do wyników i ocen oraz grupowy kontakt ze studentami.

Na platformie Moodle umieszczane są zazwyczaj (MS Teams też jest wykorzystywany zamiennie) elektroniczne materiały dydaktyczne, również obecnie, poza okresem prowadzenia zajęć zdalnych. Ta forma jest znacznym usprawnieniem przekazu informacji i jest bardzo dobrze oceniana przez studentów, w tym również jest dużym ułatwieniem dla studentów z niepełnosprawnościami.

Studenci kierunku mają dostęp do literatury w głównej Bibliotece UŁ oraz w BWES tj. w bibliotece Wydziału WES. Obydwie biblioteki wyposażone są w zintegrowany system umożliwiający wypożyczenia on-line. Przedstawiony księgozbiór (łącznie w BUŁ 2,5 mln pozycji, w BWES ok. 91 tys.) oraz dostęp do czasopism (m.in. w BWES kilkanaście tytułów w wolnym dostępie i ok. 80 on-line) umożliwia prawidłowy proces nauczania i obejmuje w całości piśmiennictwo zalecane w sylabusach. Zbiory są dostępne tradycyjnie oraz z wykorzystaniem narzędzi informatycznych, w tym umożliwiających dostęp do światowych zasobów informacji naukowej i profesjonalnej – biblioteki posiadają dostęp do 129 licencjonowanych baz danych, w tym Wirtualna Biblioteka Nauki. Studenci mogą korzystać również z wypożyczalni Academica, m.in. przez dwa stanowiska komputerowe w BWES. Czytelnicy mogą zamawiać literaturę oraz przeglądać katalogi również przez indywidualne konta z dowolnego komputera czy z telefonu. Te możliwości oraz dodatkowo specjalnie wyposażone

stanowiska czytelnicze zapewniają studentom z niepełnosprawnościami dostęp do wszystkich zbiorów. Biblioteka UŁ jest czynna od poniedziałku do soboty w godz. od 8.00 do 20.00, a BWES od wtorku do piątku od 9.00 do 19.00. Ponadto w obydwóch zainstalowano książkomaty i „wrzutnie”, co znacznie ułatwia dostęp i czas korzystania z zasobów (czynne 24/7).

Monitorowaniem bazy dydaktycznej zajmuje się 25 pracowników Centrum Administracyjno-Technicznego WES. Co roku dokonywane są przeglądy infrastruktury, sprzętu i wyposażenia. Naprawy realizowane są na bieżąco, a modernizacje według planów zazwyczaj rocznych. Uzupełnianie zasobów bibliotecznych odbywa się w oparciu o potrzeby zgłaszane przez pracowników i studentów oraz prowadzony monitoring nowości wydawniczych.

W zakresie monitorowania infrastruktury informatycznej i oprogramowania w okresie prowadzenia zajęć zdalnych tj. lipcu 2020 r. przeprowadzono ankietę internetową wśród pracowników dydaktycznych „praca zdalna w opiniach pracowników UŁ”. Tym sposobem zdiagnozowano problemy pracy zdalnej oraz na tej podstawie przygotowano rekomendacje zmian oraz propozycje szkoleń.

Nauczyciele i studenci również biorą udział w przeglądach infrastruktury poprzez zgłaszanie konkretnych potrzeb dotyczących polepszenia bazy dydaktycznej. W tym celu w Uczelnia wykorzystuje ankiety intranetowe „ekSoc – tu studiuje” oraz „ek-Soc- moje miejsce pracy”. Jako rozwiązanie innowacyjne w zakresie doskonalenia infrastruktury z udziałem studentów i pracowników można wskazać projekt „wydziałowy budżet obywatelski”, umożliwiający partycypację w decyzjach o rozwoju WES. Przykładem realizacji postulatów studentów w doskonaleniu infrastruktury jest wybudowanie wiaty dla rowerów, czy też zainstalowanie książkomatu i wrzutni.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Pierwsza ocena programowa kierunku o profilu praktycznym.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Zaprezentowana infrastruktura dydaktyczna i jej wyposażenie są zgodne z potrzebami procesu nauczania na kierunku i umożliwiają prawidłową realizację zajęć, w tym również zajęć o charakterze praktycznym. Studenci i pracownicy mają dostęp do sieci internetowej i specjalistycznego oprogramowania wykorzystywanego podczas zajęć, jak i poza godzinami zajęć. Zapewniono również wyposażenie ułatwiające udział w zajęciach studentom z niepełnosprawnościami. Wykorzystywana jest także infrastruktura informatyczna umożliwiająca kształcenie zdalne bądź obecnie w trakcie realizacji zajęć w formie stacjonarnej, ułatwiająca przekazywanie materiałów dydaktycznych i komunikację grupową. Dostępne zasoby biblioteczne - w różnych formach - umożliwiają studentom, w tym również studentom z niepełnosprawnościami osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się i obejmują literaturę zalecaną w sylabusach. Prowadzone są okresowe przeglądy infrastruktury dydaktycznej, również z udziałem studentów i pracowników, które prowadzą do udoskonalenia dostępnej bazy i zasobów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny współpracuje na wielu płaszczyznach z otoczeniem społeczno – gospodarczym poprzez instytucje publiczne oraz przedsiębiorstwa komercyjne co stanowi jeden z celów strategicznych Wydziału. Współpraca ta odbywa się w różnych wymiarach: naukowo-badawczym, eksperckim, doradczym i edukacyjnym.

Bardzo ważną rolę we współpracy Wydziału z przedstawicielami biznesu i interesariuszami zewnętrznymi pełni Rada Interesariuszy Zewnętrznych oraz Rada Konsultacyjna. Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny z Radą Interesariuszy Zewnętrznych (RIZ), przedstawicielami przedsiębiorstw oraz instytucji publicznych współpracuje na płaszczyźnie naukowej, edukacyjnej biznesowej oraz promocyjno-marketingowej. W tym zakresie ważną rolę również odgrywa współpraca z Radą Biznesu (RB). Jednym z celów współpracy Wydziału z Radą RIZ i RB jest prowadzenie wspólnej edukacji i współtworzenie programów dydaktycznych. W szczególności Wydział współpracuje z Radą Interesariuszy Zewnętrznych i Radą Biznesu w następującym zakresie:

- zajęcia z praktykami biznesu,
- konsultacje oferty edukacyjnej,
- tworzenie i opiniowanie programów studiów w oparciu o aktualne potrzeby rynku pracy,
- staże i praktyki studenckie,
- realizacja działań promocyjno-informacyjnych na terenie WES,
- wspólne projekty edukacyjne.

Projekty i inicjatywy RIZ i RB są dokumentowane na stronie internetowej. Znajdują się tam również aktualny skład osobowy oraz podmioty reprezentujące, misja, cele i zadania. Do przedstawicieli otoczenia należą:

- Prezes Zarządu OPG,
- Z-ca Dyrektora Biura Strategii Miasta Łodzi,
- Prezes MapMaker.online sp. z o.o, Pracownia Urbanistyczno Architektoniczna,
- Zastępca Dyrektora Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Łódzkiego,
- Dyrektor Oddziału Terenowego Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Łodzi,
- Kierownik Zespołu Środowiska i Krajobrazu, Biuro Planowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego,
- Kierownik Regionalnego Obserwatorium Rynku Pracy w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Łodzi,
- Dyrektor Departamentu Ekologii i Klimatu, Urząd Miasta Łodzi,
- Prezes Fundacji Rozwoju Przedsiębiorczości w Łodzi,
- Zastępca Naczelnika Wydziału Rozwoju i Promocji, Urząd Miasta Rawa Mazowiecka.

Działania Rad mają na celu prowadzenie wspólnych działań oraz przedsięwzięć przynoszących obopólne korzyści. Działalność podmiotów otoczenia społeczno-gospodarczego współpracujących z uczelnią jest zgodny z koncepcją i celami kształcenia. Ze względu na zróżnicowany charakter podmiotów współpracujących z WES, można je podzielić w następujący sposób:

Instytucje publiczne:

Jednostki samorządu terytorialnego: Urzędy miast i gmin (w Łodzi, Rawie Mazowieckiej, Tomaszowie Mazowieckim, Żyrardowie, Zgierzu, Nowosolnej, Byczynie) i marszałkowskie (województwo łódzkie); Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi; Miejska Pracownia Urbanistyczna w Łodzi; Park Krajobrazowy Wzniesień Łódzkich; Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości; Narodowy Bank Polski.

Organizacje pozarządowe i organizacje społeczne:

Fundacja Sendzimira; Centrum OPUS; Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej; Fundacja Ulicy Piotrkowskiej; Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej; Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości; Rady osiedli w Łodzi; Art._Inkubator.

Podmioty gospodarcze:

Pracownia urbanistyczno-architektoniczna GARD; Fabryka Wełny - Hotel & SPA; Salgo Live; Geotermia Uniejów; ESRI Polska; GEO Fort; Centrum Biurowe Synergia; Stacja Nowa Gdynia. Uczelnia posiada kilkadziesiąt umów o współpracy z przedsiębiorstwami dotyczących organizacji praktyk zawodowych, staży, szkoleń, wizyt studyjnych, prowadzenia zajęć czy prowadzenia wspólnych badań. W celu zacieśnienia współpracy Wydziału, w zakresie potrzeb dydaktycznych oraz badawczych, z administracją publiczną (rządową i samorządową) oraz organizacjami sektora użyteczności publicznej, poszerzony został skład Rady Konsultacyjnej o kolejnych przedstawicieli otoczenia społeczno – gospodarczego. Obecnie w skład RK wchodzi przedstawiciele małych i średnich przedsiębiorców, korporacji międzynarodowej i instytucji publicznej (samorządu terytorialnego), a także przedstawiciele studentów oraz doktorantów.

Przedstawiciele otoczenia społeczno - gospodarczego biorą udział w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów poprzez udział w Radzie Konsultacyjnej, której zadaniem jest systematyczne monitorowanie zgodności programów studiów z aktualnymi oczekiwaniami rynku pracy. W ramach współpracy z Radą Konsultacyjną interesariusze zewnętrzni zgłaszają swoje opinie i wnioski dot. treści programu studiów.

Na uwagę zasługuje również udział w projekcie realizowanym przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju „Doskonałość naukowa kluczem do doskonałości kształcenia”, którego celem jest doskonalenie procesu dydaktycznego.

Pracodawcy współpracują z Uczelnią w zakresie organizacji praktyk, zatrudniania absolwentów, prowadzenia zajęć, seminariów, warsztatów oraz projektów również w czasie ograniczonego funkcjonowania Uczelni wynikającej z obostrzeń epidemicznych. Przede wszystkim w tym okresie zwiększono ilość zajęć terenowych, gdzie zajęcia na otwartej przestrzeni podlegały mniejszym restrykcjom. Prowadzono również wykłady online, zgodne z dyscyplinami przyporządkowanymi do kierunku, przez podmioty współpracujące jak np.:

- Polityka rozwoju lokalnego w praktyce: Dyskusja moderowana pt. „Rola mieszkańców w kreowaniu polityki rozwoju” - Urząd Miasta Łodzi, Biuro Aktywności Miejskiej,
- Polityka cyfrowej transformacji miast. Koncepcja Open Data i strategia digitalizacji miasta w planowaniu przestrzennym i rewitalizacji - Miejska Pracownia Urbanistyczna w Łodzi,
- Praktyczne problemy związane z przepisami dotyczącymi ładu przestrzennego i gospodarowania przestrzenią - Samorządowe Kolegium Odwoławcze w Gorzowie Wielkopolskim,

- Koncepcja zrównoważonego rozwoju społecznego w kontekście polityki społecznej - Wydział Mazowieckiego Obserwatorium Rynku Pracy.

Współpraca z otoczeniem zewnętrznym to również propozycje tematów prac dyplomowych przekazywanych przez Urząd Miasta Łodzi. Biuro Architekta Miasta w Departamencie Architektury i Rozwoju UM przedstawiło m. in. propozycje tematów:

- Miejskowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego jako narzędzie zarządzania przestrzenią miejską,
- Strategiczne zarządzanie rozwojem miast na przykładzie „Strategii Przestrzennego Rozwoju Łodzi 2020+”,
- Wpływ zarządzania obiektami zabytkowymi na potencjał turystyczny miasta,
- Dobre i złe praktyki w zarządzaniu obiektami zabytkowymi

Biuro ds. Rewitalizacji i Rozwoju Zabudowy Miasta w Departamencie Prezydenta UMŁ zaproponowało z kolei tematy:

- Wpływ działań rewitalizacyjnych na wizerunek miasta,
- Społeczne skutki programów rewitalizacyjnych w Łodzi,
- Własność a rewitalizacja w kontekście łódzkim,
- Mieszkalnictwo jako narzędzie rozwoju Łodzi.

Uczelnia kładzie duży nacisk na nauczanie praktyczne, współpracując z pracodawcami reprezentującymi branżę w obszarze zgodnym z koncepcją i celami kształcenia. Przedstawiciele otoczenia społeczno - gospodarczego aktywnie uczestniczą w pracach Rady Konsultacyjnej oraz rady Interesariuszy Zewnętrznych która m. in. prowadzi okresowe przeglądy tej współpracy, weryfikuje dobór firm i instytucji współpracujących pod kątem zgodności profilu działalności z zakładanymi efektami uczenia się oraz wpływ współpracy na doskonalenie programów studiów.

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Pierwsza ocena programowa kierunku o profilu praktycznym

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Uczelnia posiada podpisane umowy o współpracy z wieloma firmami w zakresie organizowania praktyk zawodowych, prowadzenia zajęć przez praktyków oraz wspólnych działań mających na celu przygotowanie studentów do wejścia na rynek pracy. Pracodawcy potwierdzili ścisłą współpracę z Uczelnią, mocno akcentując elastyczność i otwartość Uczelni. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym daje studentom możliwość przygotowania do wejścia na rynek pracy oraz właściwego ich przygotowania do rozpoczęcia pracy zawodowej lub prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Współpraca z otoczeniem widoczna jest na każdym etapie kształcenia i wykazuje duże zaangażowanie zarówno Uczelni jak i pracodawców.

Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny działa intensywnie w zakresie wspierania przedsiębiorczości akademickiej, działalności kół naukowych, organizacji spotkań otwartych studentów oraz kadry

naukowo-dydaktycznej z zaproszonymi przedsiębiorcami i przedstawicielami lokalnych instytucji wspierania biznesu, spotkania z praktykami na uczelni. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym odbywa się w ramach formalnych, jak i nieformalnych spotkań, których celem jest doskonalenie efektów uczenia się oraz wskazywanie kierunków potrzeb rynku pracy. Dobór firm i instytucji do współpracy przygotowany został pod kątem potrzeb wizytowanego kierunku, dając możliwość zapoznania się studentów z szeroko rozumianą tematyką gospodarki przestrzennej a współpraca z przedstawicielami wpisuje się wprost w realizację programu studiów.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Umiędzynarodowienie procesu nauczania na kierunku wpisuje się w cele strategiczne Uczelni i przedstawioną koncepcję kształcenia. Przykładem potwierdzającym może być wskazanie uczelni partnerskich w Oslo, Bergen, Bańskiej Bystrzycy, Montpellier i w Turynie, z którymi wymienia doświadczenia i korzystano z wypracowanych tam dobrych praktyk podczas przygotowywania programu studiów i założeń szczegółowych profilu praktycznego. Podstawę umiędzynarodowienia studiów na kierunku stanowi wzmacnianie kompetencji językowych studentów poprzez realizację obowiązkowych zajęć z języka obcego w wymiarze 140 godzin przez 3 semestry studiów, a dodatkowo w IV i VI semestrze studiów studenci realizują przedmioty w języku obcym, co z kolei pozwala im poszerzać specjalistyczną terminologię. Ponadto Uczelnia zorganizowała studentom w ramach projektu POWER zajęcia warsztatowe w łącznym wymiarze 10 godzin, przeprowadzone przez 4 wykładowców z ośrodków zagranicznych, tj. z Politechniki w Turynie, z Uniwersytetu w Montpellier, z Uniwersytetu w Bańskiej Bystrzycy i z *National Scientific Research Institute* w Bukareszcie. Oferowane są również angielskojęzyczne wykłady dziekańskie, prowadzone przez zagranicznych naukowców i wykładowców z różnych ośrodków akademickich – przedstawiono 14 takich wykładów w okresie ostatnich 5 lat. Uczelnia i Wydział Ekonomiczno- Socjologiczny współorganizują *International Summer Schools* wraz z uniwersytetami w Brazylii, Ekwadorze, Meksyku i Nepalu – do tej pory skorzystało z tej formy 4 studentów GP. Długą 15-letnią tradycję mają organizowane przez WES *EkSoc Summer School*, w których corocznie w lipcu uczestniczą zarówno studenci, jak i pracownicy Wydziału. W proces umiędzynarodowienia wpisuje się także zatrudnianie zagranicznych wykładowców w Instytucie Gospodarki Przestrzennej w ramach *EkSoc Fellowship Programme* oraz grantów IDUB. W ostatnich 3 latach na kierunku sześciu wykładowców zagranicznych współprowadziło zajęcia programowe, tzn. realizowali od 2-8 godzin wraz z polskim wykładowcami. Istotną płaszczyzną umiędzynarodowienia procesu nauczania jest aktywność kadry dydaktycznej poprzez ich udział w zagranicznych konferencjach, stażach naukowych (350 w latach 2017-2022), w projektach międzynarodowych oraz w międzynarodowych sieciach i organizacjach

naukowych. Od 2022 r. pracownicy IGP należą do sieci UNIC (The European University of Post-Industrial Cities), która jest siecią 10 partnerskich Uczelni z miast postindustrialnych, m.in. Bilbao, Bochum, Cork, Malmö i jest koordynowana przez Uniwersytet Erazma w Rotterdamie. Zdobywane doświadczenie międzynarodowe kadry przenosi się w różnych wymiarach na realizację procesu nauczania i wzmacnia kompetencje zarówno pracowników, jak i studentów.

Uczelnia stwarza możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów poprzez ofertę programów wymiany międzynarodowej w ramach programu Erasmus+ oraz w ramach umów bilateralnych. Lista Uczelni, do których mogą wyjeżdżać studenci w ramach programu Erasmus+ obejmuje 87 ośrodków akademickich z 18 różnych krajów (najwięcej z Hiszpanii - 19 i z Włoch -12). Natomiast w ramach umów bilateralnych lista obejmuje 38 uczelni partnerskich z takich krajów jak Chiny, Japonia, Kazachstan, Rosja, Ukraina, USA, Gruzja i Meksyk. W bieżącym roku akademickim już dwóch studentów wyjechało na studia do Portugalii. Uczelnia stwarza możliwość do uczestnictwa nauczycieli akademickich w zdalnych konferencjach międzynarodowych.

W ramach programu Erasmus+ studenci mogą również wyjechać na praktyki zawodowe, a dodatkowo również praktyki organizowane są przez współpracującą firmę z Malty, co z kolei koordynuje Centrum Szkoleń i Praktyk Zawodowych. Do tej pory jeden student skorzystał z tej oferty w 2019 r., a w kolejnych latach nabór wstrzymała pandemia. Kolejny student w brał udział w 3-miesięcznych praktykach organizowanych w Dubaju w związku EXPO. Bardziej mobilni są nauczyciele akademicy, którzy w ramach Erasmus+ w ostatnich 4 latach zrealizowali 28 wyjazdów, m.in. do Francji, Włoch, Portugalii, Słowacji, Rumunii i Węgier.

Monitorowanie procesu umiędzynarodowienia prowadzone jest zarówno na poziomie Uczelni, jak i Wydziału. W strukturach Uczelni funkcjonuje Biuro Współpracy z Zagranicą BWZ, które ocenia umiędzynarodowienie na podstawie corocznych sprawozdań poszczególnych wydziałów przygotowywanych dla Rektora. Natomiast na poziomie Wydziału informacje o umiędzynarodowieniu gromadzi i analizuje prodziekan ds. współpracy z zagranicą oraz Koordynator wydziałowy ds. mobilnościowych. Instytucje te gromadzą i analizują nie tylko dane dotyczące zagranicznych wyjazdów, przyjazdów studentów oraz pracowników, ale również wyniki ankiet studentów „EKSoC- Tu studiuje”. Dzięki ankiecie pozyskiwane są informacje o ocenie studentów możliwości wyjazdów oferowanych przez Uczelnię oraz o barierach, które nie sprzyjają podejmowaniu decyzji o wyjazdach. W innej ankiecie „Badania pierwszaków” uczelnia pozyskuje informacje ilu nowych studentów zamierza w przyszłości skorzystać z oferty wyjazdu na zagraniczne uczelnie bądź praktyki. Wyniki ankiet omawiane są na zebraniach IGP.

Wyniki monitoringu procesu umiędzynarodowienia wskazały, że niewielki odsetek (ok. 2,5%) korzysta z programów wymiany, a główną barierą była słaba znajomość języka. W reakcji na otrzymywane sygnały Wydział podjął akcje promujące program Erasmus+, m.in. przygotowano film z udziałem studentów, którzy skorzystali już z Erasmus+ oraz wprowadzono do programu studiów wykłady w języku angielskim. Organizowane są także cykliczne spotkania z wydziałowym i instytutowym koordynatorem Erasmus+ oraz zwiększono zakres materiałów promocyjnych umieszczanych w gablotach i wewnętrznej TV. Z kolei, żeby zwiększyć liczbę profesorów wizytujących, zmodyfikowano program *EkSoC Fellowship Programme* i zaczęto poszukiwać kandydatów przez ogólnoeuropejski portal *Euraxess*.

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Pierwsza ocena programowa kierunku o profilu praktycznym

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Proces umiędzynarodowienia kształcenia w Uczelni prowadzony jest w różnych płaszczyznach: poprzez naukę języka obcego na obowiązkowych lektoratach oraz jego doskonalenie w zakresie specjalistycznej terminologii na wykładach w językach obcych, wpisanych do programu. Studenci mogą również korzystać w oferty wykładów dziekańskich w języku angielskim oraz uczestniczą w zajęciach warsztatowych organizowanych w języku obcym w ramach programu POWER, a także w zajęciach współprowadzonych przez wizytujących profesorów. Uczelnia stwarza możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności zarówno studentów jak i nauczycieli akademickich poprzez szeroką ofertę możliwości wyjazdów do uczelni partnerskich w ramach Erasmus+ oraz w ramach umów bilateralnych. Monitorowanie procesu nauczania realizowane jest przez powołane specjalne komórki organizacyjne w strukturach Uczelni, a uzyskiwane systematycznie wyniki przyczyniają się do podejmowania różnych inicjatyw w kierunku zwiększenia mobilności zagranicznej studentów i kadry dydaktycznej.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 8

System wsparcia studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, zawodowym, naukowym oraz w wejściu na rynek pracy jest zróżnicowany i stosunkowo dobrze zorganizowany. Uczelnia wspiera studentów na wielu płaszczyznach, jednak z perspektywy studenckiej, jednym z najistotniejszych elementów takiego wsparcia jest współpraca i bieżący kontakt z wykładowcami. Studenci mają swobodną możliwość konsultacji z wykładowcami podczas konsultacji. Konsultacje te odbywają się hybrydowo (stacjonarnie oraz on-line za pośrednictwem platformy MS Teams). Ponadto na wydziale istnieje wirtualny przewodnik dla studentów pt. „Witaj na EkSocu”. Dodatkowo, każdy z kierunków ma wyznaczonego przez Dziekana opiekuna pierwszego roku. Na funkcję tę powoływani są doświadczeni pedagodzy, cieszący się sympatią i autorytetem. Do zadań opiekuna należy między

innymi zaznajomienie studentów z regulaminem studiów oraz pomoc w sprawach związanych z tokiem studiów i w potrzebach socjalno-bytowych.

Wydział i Uczelnia realizują szereg działań i inicjatyw dostępnych dla osób chcących poszerzać swoje kompetencje w zakresie rozwoju zawodowego i kompetencji miękkich. Przykładami taki inicjatyw są m.in.: wsparcie mentorskie w ramach projektu Absolwent VIP; Akademia Przedsiębiorczości; Uczelniana Rada ds. Przedsiębiorczości. Ponadto na Wydziale działa Rada Biznesu, która wspiera studentów m.in. poprzez: oferowanie praktyk studenckich, fundowanie stypendiów i nagród dla najzdolniejszych studentów oraz pomoc w uzyskaniu przez nich pierwszej pracy, organizowanie konferencji, seminariów, warsztatów, wykładów, pozyskanie partnerów do finansowania badań, dydaktyki oraz rozbudowy infrastruktury organizacyjnej i technicznej uczelni, a także prowadzenie wspólnej edukacji i współtworzenie programów dydaktycznych. Centrum Szkoleń i Praktyk Zawodowych na Wydziale poza wsparciem w realizacji praktyk obowiązkowych, dzięki nawiązaniu współpracy z firmami z regionu, oferuje szereg szkoleń, m.in. z zakresu przedsiębiorczości. Ponadto na Uczelni działa Biuro Karier, które oferuje bezpłatne usługi w zakresie doradztwa zawodowego, coachingu kariery, wsparcia przedsiębiorczości, szkoleń i warsztatów, a także Targów pracy oraz ofert pracy i staży zawodowych. Rozwój kompetencji społecznych studentów, to także realizowany od 2018 r. projekt EkoEkSoc. Jest to inicjatywa mająca na celu wdrażanie na Wydziale działań na rzecz ochrony środowiska i adaptacji do zmian klimatu.

Uczelnia posiada zorganizowany system wsparcia studentów wybitnych. Studenci szczególnie uzdolnieni i wyróżniający się, którzy uzyskali średnią ocen minimum 4,5 z dotychczasowego toku studiów, po uzyskaniu zgody Dziekana mogą kontynuować studia w ramach Indywidualnego Planu Studiów. Istotnym elementem indywidualnego planu studiów jest bezpośrednio zaangażowanie studenta w pracę badawczą. W przypadku zgody studentowi wyznaczany jest również opiekun naukowy, który nadaje kierunek dalszemu przebiegowi studiów. Taki model indywidualizacji wspiera studenta w rozwoju pod opieką wykładowcy. Studenci mogą również w ten sposób skrócić okres trwania studiów, przy zachowaniu efektów uczenia się określonych w programie studiów.

Uczelnia umożliwia studentom podjęcie aktywności artystycznych, sportowych, organizacyjnych oraz charytatywnych. Studenci mają możliwość korzystania z zaplecza sportowego, które obejmuje m.in. halę sportową, salę ćwiczeń czy siłownię. Ponadto studenci mogą rozwijać się w Akademickim Zespole Pieśni i Tańca „Kujon” oraz w Akademickim Chórze.

Wsparcie w procesie nauczania dostosowane jest do potrzeb różnych grup studentów. O indywidualną organizację studiów mogą wnioskować w przypadkach, w szczególności związanymi z sytuacją zdrowotną, sytuacjami losowymi, opieką nad bliskimi osobami z niepełnosprawnościami czy okresowym odbywaniem studiów poza Uczelnią.

Uczelnia przyznaje również stypendium dla studentów z niepełnosprawnościami. Studenci z niepełnosprawnościami mogą otrzymać indywidualną organizację studiów na cały okres studiów. Studenci z niepełnosprawnościami mogą otrzymać jednoosobowy pokój w Domu Studenckim. Studenci z niepełnosprawnościami mogą skorzystać z konsultacji edukacyjnych np. z zakresu technik zapamiętywania czy komunikacji bez barier. Pełnomocnik Rektora UŁ. ds. Osób Niepełnosprawnych może wystawić opinię w sprawie dostosowania procesu nauczania do indywidualnych potrzeb.

Należy tu wspomnieć o możliwości skorzystania ze wsparcia asystenta osoby z niepełnosprawnościami. Zakres jego obowiązków jest dostosowany do Twoich indywidualnych potrzeb i dotyczy procesu studiowania. Może to być np. pomoc przy sporządzaniu notatek, pokonywaniu barier architektonicznych w dotarciu na zajęcia, do biblioteki, na konsultacje, itp., pomoc w kontakcie z wykładowcami w sprawach związanych ze studiowaniem czy w uregulowaniu

formalności na uczelni (np. w dziekanacie). Dodatkowym wsparciem dla studentów jest Akademickie Centrum Wsparcia, którego misją jest wyrównywanie szans studentów i doktorantów UŁ z niepełnosprawnościami w równym dostępie do edukacji na poziomie wyższym. Centrum udziela pomocy i wsparcia zarówno w sprawach związanych z kształceniem, jak i szeroko rozumianą aktywnością w środowisku akademickim. Prowadzi działania z zakresu rozwoju osobistego, wsparcia psychologicznego, rozwijania umiejętności przydatnych w studiowaniu, rozwiązywania konfliktów oraz profilaktyki uzależnień.

Wszelkie pojawiające się konflikty pomiędzy studentami oraz między studentami a pracownikami UŁ mogą być zgłaszane do odpowiednich organów i są rozstrzygane adekwatnie do zaistniałej sytuacji. Skargi i wnioski (w formie pisemnej) studenci mogą składać osobiście, za pośrednictwem starosty roku bądź opiekuna kierunku w kierunkowym COS bądź u kierownika COS. Następnie są one omawiane z podmiotem, którego skarga/wniosek dotyczy i kierowane są celem ich rozstrzygnięcia/zaopiniowania do Pełnomocników Dziekana lub Prodziekana odpowiedzialnego za tok studiów danego kierunku/odpowiedzialnego za dane kompetencje lub do Dziekana Wydziału. W szczególnych przypadkach do procedowania angażuje się członków Wydziałowej Rady Samorządu Studenckiego lub Prorektora ds. studenckich, bądź kieruje się sprawę do Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów.

Władze Wydziału i Uczelni podejmują inicjatywy mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa, równouprawnienia oraz mające przeciwdziałać wszelkim przejawom przemocy czy dyskryminacji. Przykładami takich inicjatyw są m.in.: obowiązek odbycia szkolenia BHP przez studentów pierwszego semestru studiów czy wprowadzenie „Instrukcji postępowania w przypadku zagrożenia niebezpiecznymi działaniami niekonwencjonalnymi i terrorystycznymi w obiektach i na terenie Uniwersytetu Łódzkiego”. Ponadto na Uniwersytecie działa Zespół ds. przeciwdziałania dyskryminacji, którego celem jest wypracowanie polityki równościowej dla UŁ.

Motywowanie studentów do osiągania lepszych wyników jest osiągnięta poprzez stypendium Rektora dla najlepszych studentów. Studenci osiągający wyróżniające wyniki w nauce (mający wysoką średnią ocen), posiadający osiągnięcia naukowe, artystyczne lub wybitne wyniki sportowe na poziomie krajowym lub międzynarodowym mogą ubiegać się o stypendium Rektora.

System motywacji studentów to jednak nie tylko działania o charakterze finansowym (system stypendialny oraz system ulg). Studenci osiągający wyróżniające rezultaty oraz aktywnie zaangażowani w sprawy Wydziału i Uczelni (w tym działania w studenckich kołach naukowych) mogą otrzymać także list gratulacyjny, wyróżnienie za działalność studencką na rzecz i dla dobra Uniwersytetu Łódzkiego, medal „za chlubne studia” oraz medal *Universitatis Lodziensis Alumno Laude Dignissimo*, a ich prace dyplomowe mogą zostać zgłoszone do ponaduczelnianych konkursów (m.in. konkursu PTE na najlepszą pracę dyplomową, czy Nagrody Marszałka Województwa Łódzkiego lub konkursu Dyrektora IE na najlepszą pracę licencjacką. Zwieńczeniem studiów jest możliwość wzięcia udziału w Gali Absolwenta, gdzie w uroczysty sposób (w togach i biretach) studenci odbierają z rąk Dziekana swoje dyplomy oraz wszelkie nagrody i wyróżnienia. Wartą podkreślenia pozytywną zmianą w zakresie motywacji studentów jest, wprowadzony w roku akademickim 2020/2021 system zapisów na seminaRIA dyplomowe oparty na średniej ocen uzyskanej w dotychczasowym toku studiów. Studenci osiągający lepsze wyniki w nauce mają pierwszeństwo wyboru promotora pracy dyplomowej oraz specjalności. Działalność naukowa studentów, w tym realizacja badań, prezentacja ich wyników na konferencjach, publikacja artykułów naukowych, wspierana jest także finansowo przez system Studenckich Grantów Badawczych.

Ponadto autorom najlepszych prac zaliczeniowych i dyplomowych kadra Instytutu pomaga w tworzeniu opracowań naukowych do publikacji w czasopiśmie, a także wnioskuje o przyznanie im *Wyróżnień za działalność na rzecz i dla dobra UŁ*.

Kadra wspierająca proces nauczania jest odpowiednio przygotowana do potrzeb studentów i oferuje swoje wsparcie w odpowiednich godzinach. Podstawowym komórką wsparcia studentów w procesie nauczania jest Centrum Obsługi Studenta, zajmujące się prowadzeniem wszelkiej dokumentacji związanej z tokiem studiów oraz bieżącą obsługą studentów. Działalność COS dedykowana jest wszystkim studentom Wydziału. Każdy kierunek i tryb studiów ma przypisanego do obsługi konkretnego pracownika – osobę, która zna sytuację studentów i specyfikę ich potrzeb. Pozwala to optymalnie usprawnić współpracę ze studentami. Dyżury pracowników COS odbywają się od poniedziałku do piątku (z wyjątkiem środy), a także – dla studentów niestacjonarnych, oraz absolwentów – w weekendy oraz jeden raz w tygodniu w godzinach popołudniowych. W celu usprawnienia obsługi i zminimalizowania czasu oczekiwania przed stanowiskami COS wprowadzono internetowy system rezerwacji.

Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego jest wspierana przez Wydział w organizacji licznych przedsięwzięć. Na Wydziale funkcjonuje 14 kół naukowych umożliwiają także rozwój naukowy i rozwój w zakresie przedsiębiorczości. Studenci kierunku działają głównie w Kole Naukowym SPATIUM. Jego członkowie prowadzą działalność naukową (np. wydawanie Magazynu KWARTAŁ i publikacja na jego łamach artykułów i esejów), edukacyjną (organizacja szkoleń i wycieczek) i wdrożeniową (np. założenie pszczelej pasieki i budowa ogrodu społecznego w śródmieściu Łodzi, przebudowa ulicy POW w Łodzi na tzw. woonerf). Studenci kierunku interesujący się rynkiem nieruchomości mają także możliwość podjęcia aktywności w studenckim kole naukowym SKN Real Estate. Wszystkie organizacje studenckie działają w ramach obowiązujących „Zasad funkcjonowania kół naukowych i organizacji studenckich na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ” i uzyskują wsparcie realizowanych projektów. Pomoc ta ma zarówno charakter merytoryczny, jak i finansowy oraz promocyjno - informacyjny. Studenci mogą publikować swoje artykuły w wydawanych na Wydziale przez koła naukowe studenckich czasopiśmie: Deal, Forward, Kwartał i innych.

Efektywność systemu wsparcia i motywowania studentów a także skuteczność realizacji założonych celów dydaktycznych monitorowana jest regularnie poprzez badanie w systemie USOS przeprowadzane dla wszystkich zajęć po każdym semestrze danego roku akademickiego („Ankieta oceny zajęć w USOS”) oraz cyklicznie poprzez ankietę „Tu studiuje”, której celem jest poznanie opinii studentów na temat ogólnych warunków oraz satysfakcji ze studiowania na Wydziale. Dodatkowo, ze względu na specyficzny czas pandemii, przeprowadzono badania monitorujące pracę i naukę zdalną – „Nauka zdalna w opiniach studentów Uniwersytetu Łódzkiego”.

Ankieta „Tu studiuje” obejmuje m.in. pytania dotyczące wyposażenia sal dydaktycznych, dostępności miejsc do wypoczynku czy organizacji praktyk studenckich. Ponadto studenci mają możliwość wypowiedzenia się w przedmiocie pracy Centrum Obsługi Studentów oraz organizacji konsultacji. Studenci mają możliwość oceny powyższych aspektów w przyjętej w ankiecie skali ocen w skali od 1 do 6. O wynikach badania i podjętych działaniach doskonalących (np. inwestycyjnych, organizacyjnych) studenci są informowani drogą mailową. Studenci są zachęceni do dzielenia się swoimi opiniami i komentarzami w ankietach poprzez kampanie reklamowe prowadzone przez Wydział w mediach społecznościowych. Poznaniu opinii studentów służą także takie inicjatywy jak Kawa z dziekanem – cotygodniowe, nieformalne, otwarte spotkania Dziekana z członkami społeczności Wydziału. Wnioski z prowadzonych badań są omawiane na corocznych spotkaniach kadry dydaktycznej kierunku GP w ramach Dnia IGP.

Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Pierwsza ocena programowa kierunku o profilu praktycznym

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Wsparcie studentów kierunku w procesie nauczania jest wszechstronne, przybiera różne formy, adekwatne do efektów uczenia się, uwzględnia zróżnicowane potrzeby studentów, sprzyja rozwojowi społecznemu i zawodowemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie nauczania i osiąganiu efektów uczenia się oraz w przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w obszarach zawodowego rynku pracy właściwych dla kierunku, motywuje studentów do osiągania bardzo dobrych wyników uczenia się, jak również zapewnia kompetentną pomoc pracowników administracyjnych w rozwiązywaniu spraw studenckich.

Wsparcie studentów w procesie nauczania podlega systematycznym przeglądom, w których uczestniczą studenci, a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane w działaniach doskonalących.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiąganych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Wydział zapewnia publiczny dostęp do informacji odnoszących się do procesu nauczania, badań naukowych oraz aktualnych działań podejmowanych na Uczelni. Informacje na stronie podzielone są na odpowiednie zakładki umożliwiające łatwy dostęp do wszelkich informacji.

Strona internetowa nie posiada opcji powiększania tekstu dla osób słabo widzących, jednakże jest w pełni kompatybilna z powiększaniem stron dostępnej w komercyjnych przeglądarkach.

Wszystkie informacje dostępne na stronach internetowych Uczelni dostępne są w sposób otwarty oraz przejrzysty, umożliwiając stały dostęp do danych zarówno z urządzeń stacjonarnych oraz urządzeń mobilnych. Dostęp do informacji możliwy jest poprzez stronę internetową Uczelni jak i poprzez Biuletyn Informacji Publicznej. Nie jest wymagane posiadanie specjalnych kont studenckich, dzięki czemu informacje o celach kształcenia, planach zajęć, nauczycielach akademickich czy efektów

uczenia się dostępne są dla wszystkich zainteresowanych, w tym również dla potencjalnych kandydatów na studia.

Informacja o studiach dostępna na stronie Wydziału i USOSWeb zawiera zarówno programy studiów, jak i pełny wykaz sylabusów. W BIP znajdują się również szczegółowe zasady rekrutacji na studia, informacje o kompetencjach oczekiwanych od kandydatów, warunkach przyjęcia na studia i terminarzu procesu rekrutacji. Na stronie poświęconej rekrutacji znajdują się również szczegółowe informacje dotyczące specjalności, przedmiotów, sylwetki kandydata oraz dane kontaktowe. Rekomenduje się dodanie, na stronie rekrutacyjnej, informacji dotyczących uznawania efektów uczenia się.

Informacje o organizacji procesu nauczania znajdują się na podstronie „dla studenta”, informacje dotyczące procesu dyplomowania dostępne są w odpowiedniej zakładce. Podstrona skierowana do studentów zawiera wszystkie istotne informacje. Informacje zawarte na stronie są aktualne i stanowią cenne źródło wiedzy dla studentów Uczelni.

Strony internetowe dostępne są w językach polskim i angielskim.

Rekomenduje się poszerzenie katalogu dostępnych tłumaczeń stron.

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów.

Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących. Ocena publicznego dostępu do informacji jest dokonywana poprzez cykliczne badania ankietacyjne w których studenci mają możliwość wyrażania swojej opinii na temat aktualnego stanu faktycznego. Ponadto w lutym 2021 roku Sekcja ds. Oferty Dydaktycznej i Jakości Kształcenia WES przeprowadziła za pomocą MSTeams rozmowy z uczestnikami programu *Zdolny uczeń –światny student* na temat tego, gdzie poszukują oni informacji o studiach, na jakie informacje zwracają uwagę i jaką powinny mieć one formę. Opinie te zostały wzięte pod uwagę przy zmianie wizerunku strony WES w zakładkach Strefa Kandydata oraz Rekrutacja.

Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Pierwsza ocena programowa kierunku o profilu praktycznym.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Działania podejmowane na rzecz doskonalenia programu studiów oraz zapewnienia jakości kształcenia spełniają kryterium publicznego dostępu do informacji zgodnie z potrzebami różnych grup

odbiorców. Ponadto na stronie szczegółowo określone zostały informacje o programie studiów i realizacji procesu nauczania na kierunku.

Zapewniony jest publiczny dostęp do aktualnej, kompleksowej, zrozumiałej i zgodnej z potrzebami różnych grup odbiorców informacji o programie studiów i realizacji procesu nauczania na kierunku oraz o przyznawanych kwalifikacjach, warunkach przyjęcia na studia i możliwościach dalszego kształcenia, a także o zatrudnieniu absolwentów. Zakres przedmiotowy i jakość informacji o studiach podlegają systematycznym ocenom, w których uczestniczą studenci i inni odbiorcy informacji, a wyniki tych ocen są wykorzystywane w działaniach doskonalących

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Zasady projektowania i zatwierdzania oraz monitorowania, przegląd i doskonalenie programu studiów w Uniwersytecie Łódzkim (UŁ) regulują Uchwały Senatu. Podmiotami uczestniczącymi w tym procesie na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym (WES) są: Dziekan WES, Rada WES, Centrum Kształcenia WES oraz Sekcja ds. Oferty Dydaktycznej i Jakości Kształcenia WES, Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia (WKdsJK) i Dyrektor Instytutu Gospodarki Przestrzennej (IGP), sprawujący nadzór merytoryczny, organizacyjny nad kierunkiem Gospodarka Przestrzenna (GP).

W przypadku kierunku GP oprócz wymienionych organów bardzo ważną rolę w tym procesie pełnią dwie Rady, tj. Rada Konsultacyjna (RK) IGP oraz Rada Interesariuszy Zewnętrznych (RIZ). W skład Rady Konsultacyjnej IGP wchodzi: Dyrektor IGP i jego Zastępca, Kierownicy katedr Instytutu Gospodarki Przestrzennej, przedstawiciel studentów oraz przedstawiciel praktyki. Do kompetencji RK IGP należy m.in: wnioskowanie o powołanie nowych kierunków studiów i specjalności, opiniowanie programów, ocena jakości kształcenia oraz sposobów weryfikacji zakładanych efektów uczenia się, zatwierdzanie tematów prac dyplomowych i osób kierujących nimi.

Natomiast Rada Interesariuszy Zewnętrznych jest dodatkowym podmiotem i ma na celu aktywnie wspierać proces nauczania na kierunku o profilu praktycznym w zakresie jego jakości i rozwoju zawodowego studentów. Członkowie RIZ reprezentują organy administracji publicznej, organizacje trzeciego sektora i biznes.

Projekty proponowanych zmian w programie studiów są składane przez Dyrektora IGP w formie wniosku do WKdsJK. Komisja ta m.in. podejmuje działania na rzecz zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia, procesu nauczania oraz oferty dydaktycznej na wydziale dostosowanej do wymagań rynku pracy oraz opiniuje programy studiów oraz zmiany wprowadzane w aktualnie realizowanych programach.

Po pozytywnym zaopiniowaniu przez WKdsJK, wniosek jest przesyłany do zatwierdzenia do Rady WES następnie do Uczelnianej Rady ds. Jakości Kształcenia i wreszcie do Senatu, który podejmuje

ostateczną decyzję o przyjęciu programu studiów lub dokonywanych w nim zmianach. Nadzór administracyjny nad kierunkiem sprawowany jest głównie przez pracowników Centrum Obsługi Studenta WES, którzy zajmują się wszystkimi sprawami związanymi z tokiem studiów, prowadzeniem wszelkiej dokumentacji oraz bieżącą obsługą studentów. Ważną rolę w nadzorowaniu organizacyjnym i merytorycznym nad kierunkiem studiów pełnią również opiekunowie I roku studiów, których powołuje Dziekan WES na wniosek Dyrektora IGP.

Do monitorowania oraz systematycznego przeglądu programu studiów wykorzystuje się różne źródła informacji i narzędzia: ankietę studenta (ogólnowydziałową; dotyczącą realizowanego programu studiów; oceny praktyk), protokoły hospitacji zajęć; analizy sylabusów oraz spotkania i dyskusje w ramach zebrań i spotkań pracowników i interesariuszy zewnętrznych, a także konferencje dydaktyczne poświęcone aktualnym problemom teoretyczno-metodologicznym. Badanie opinii interesariuszy zewnętrznych odbywa się w wielu przekrojach, m.in. w ramach spotkań bezpośrednich z podmiotami organizującymi praktyki oraz z ekspertami włączonymi bezpośrednio w proces nauczania.

Na doskonalenie i realizację programu studiów na kierunku mają wpływ interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni. W pierwszym przypadku należy wymienić studentów dokonujących systematycznej oceny jakości kształcenia i przedstawienia propozycji zmian w programie studiów. W przypadku negatywnych ocen/komentarzy/uwag pracownik ma obowiązek odnieść się do nich. W uzasadnionych przypadkach pracownicy otrzymują wskazówki i rekomendacje zmian; w niektórych przypadkach uwagi zawarte w ankiecie są podstawą decyzji o modyfikacji programu studiów lub zmianie osób prowadzących zajęcia. Oprócz ogólnowydziałowej ankiety studenci wypełniają ankietę dotyczącą realizacji treści programowych na kierunku. Przedmiotem oceny są m.in. treści programowe, zastosowane metody dydaktyczne, prowadzący zajęcia, a w przypadku zajęć terenowych dodatkowo oceniane jest miejsce ich realizacji i organizacja. Prowadzący zajęcia przedstawiają propozycje zmian w tym obszarze tematycznym, często przekazując informacje pozyskane wprost od studentów, z którymi mieli kontakt na zajęciach. Ponadto corocznie organizowane są dodatkowe spotkania i szkolenia, celem których jest podnoszenie kompetencji dydaktycznych pracowników. Tematy szkoleń są zgłaszane przez nauczycieli akademickich, a w ostatnim okresie w związku z upowszechnieniem zdalnego nauczania przygotowano ofertę szkoleń dotyczącą sprawnego i efektywnego wykorzystania narzędzi ICT w pracy dydaktycznej.

W grupie interesariuszy wewnętrznych ważną rolę pełnią koordynatorzy ds. dydaktyki, którzy sprawują nadzór organizacyjny nad przebiegiem procesu nauczania, dokonują systematycznie przeglądu sylabusów, programu studiów i inicjują w nim zmiany. Wspólnie z pracownikami IGP tworzą i modyfikują oni program studiów, dbając o jego spójność merytoryczną i zgodność z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego. Dobrą praktyką jest powołanie do grupy interesariuszy zewnętrznych RIZ, którzy aktywnie pomagają w nawiązywaniu kontaktów z pracodawcami w celu organizacji wizyt studyjnych, praktyk zawodowych, zajęć terenowych; dostarczanie informacji o potrzebach rynku pracy w zakresie wiedzy, umiejętności, kompetencji niezbędnych w działalności zawodowej w obszarze gospodarki przestrzennej, a także współtworzenie i opiniowanie zmian w programie studiów na kierunku. Wnioski wynikające z analizy oceny programu studiów przez interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych są wykorzystywane w doskonaleniu programu studiów i jakości kształcenia na kierunku.

W raporcie samooceny przedstawiono szeroki wykaz zmian w programie studiów. Zestawienie to zawiera 14 wniosków z monitorowania i przeglądów oraz 23 działania doskonalące. Podjęte na kierunku działania doskonalące potwierdzają poprawne funkcjonowanie procedur wewnętrznego

systemu zapewnienia jakości kształcenia. Wśród tych elementów monitorowania i doskonalenia są także aspekty oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia.

Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę

Pierwsza ocena programowa kierunku o profilu praktycznym.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Zasady projektowania i zatwierdzania oraz monitorowania, przegląd i doskonalenie programu studiów w Uniwersytecie Łódzkim regulują Uchwały Senatu. Podmiotami uczestniczącymi w tym procesie na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym (WES) są: Dziekan WES, Rada WES, Centrum Kształcenia WES oraz Sekcja ds. Oferty Dydaktycznej i Jakości Kształcenia WES, Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia (WKdsJK) i Dyrektor Instytutu Gospodarki Przestrzennej (IGP), sprawujący nadzór merytoryczny, organizacyjny nad kierunkiem gospodarka przestrzenna.

Do monitorowania oraz systematycznego przeglądu programu studiów wykorzystuje się różne źródła informacji i narzędzia: ankietę studenta (ogólnowydziałową; dotyczącą realizowanego programu studiów; oceny praktyk), protokoły hospitacji zajęć; analizy sylabusów oraz spotkania i dyskusje w ramach zebrań i spotkań pracowników i interesariuszy zewnętrznych, a także konferencje dydaktyczne poświęcone aktualnym problemom teoretyczno-metodologicznym. Badanie opinii interesariuszy zewnętrznych odbywa się w wielu przekrojach, m.in. w ramach spotkań bezpośrednich z podmiotami organizującymi praktyki oraz z ekspertami włączonymi bezpośrednio w proces nauczania.

W raporcie samooceny przedstawiono szeroki wykaz zmian w programie studiów. Zestawienie to zawiera kilkanaście wniosków z monitorowania i przeglądów oraz kilkadziesiąt działań doskonalących. Podjęte na kierunku działania doskonalące potwierdzają poprawne funkcjonowanie procedur wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia. Wśród tych elementów monitorowania i doskonalenia są także aspekty oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia, wraz z elementami doskonalenia systemu.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

-

Zalecenia

-

Przewodniczący zespołu oceniającego

Prof. dr hab. Tadeusz Kufel